

ΤΑ ΣΑΪΝΙΑ

Η επέτειος του 1821

Κάθε χρόνο στις 25 του Μάρτη γιορτάζουμε την επέτειο της Επανάστασης του 1821.

Τι ακριβώς γιορτάζουμε κάθε χρόνο στις 25 Μαρτίου, κάποιου, πιστεύω λίγοι, το μπερδεύουν με άλλες επετείους.

Η 25η Μαρτίου, ημέρα του Ευαγγελισμού, είχε οριστεί ως ημέρα έναρξης της Ελληνικής Επανάστασης, κατά του Τουρκικού ζυγού, από

τον αρχηγό της Φιλικής Εταιρείας Αλέξανδρο Υψηλάντη «ως ευαγγελιζομένη την πολιτικήν λύτρωσιν του ελληνικού έθνους». Η ημερομηνία αυτή θεωρήθηκε ως σημείο αναφοράς από τις πρώτες ήδη ημέρες της

Επανάστασης, και μάλιστα ως έναρξη ειδικής χρονολόγησης, ακόμα και σε περιοχές που είχαν επαναστατήσει νωρίτερα. Τουλάχιστον από το 1823 εθεωρείτο στην Πελοπόννησο ως ημέρα έναρξης της επανάστασης.

Ο Ιωάννης Κωλέττης, το 1835, που τότε ήταν Υπουργός Εσωτερικών πρότεινε τον βασιλιά Όθωνα τον εορτασμό της Επανάστασης λέγοντας:

(Συνέχεια στη σελίδα 2)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ:	
Επικαιρότητα	1 – 5
25η Μαρτίου 1821	6–13
Πάσχα	13– 20
Οικολογία	21
Επιστήμες	21 – 22
Βιβλία που προτείνουμε	22–23
Ψυχαγωγία	23 - 24

Πάσχα

Η λέξη Πάσχα προέρχεται από το αραμαϊκό «πασ'ά» και το εβραϊκό «πεσάχ» (διάβαση).

Στην αρχαία Αίγυπτο γιόρταζαν την άνοιξη το Πεσάχ, δηλαδή την εαρινή ισημερία. Από εκεί πήραν οι Εβραίοι το έθιμο του Πάσχα.

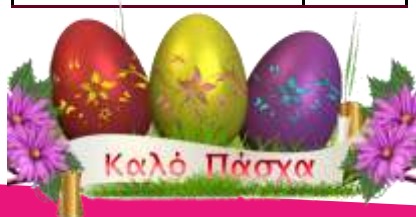
Το Εβραϊκό Πάσχα αποτελούσε ανάμνηση της εξόδου των Εβραίων από τη δουλεία των Φαραώ με την βοήθεια του Θεού υπό την ηγεσία του Μωυσή και της διάβασής τους από την Ερυθρά θάλασσα προς τη Γη της Επαγγελίας. Σύμφωνα με την Έξοδο, κάθε αρχηγός οικογένειας θυσίαζε ένα αρσενικό πρόβατο στο ναό των Ιεροσολύμων. Με το αίμα του έβαφαν την είσοδο κάθε σπιτιού για προστασία. Το βρά-

(Συνέχεια στη σελίδα 2)

Η εισβολή και ο πόλεμος στην Ουκρανία

Την περίοδο αυτή το γεγονός που όλοι ασχολούνται είναι ο πόλεμος ανάμεσα σε Ουκρανία – Ρωσία. Κάποιοι άνθρωποι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την χώρα τους, άλλοι σκοτώνονται και άλλοι αφήνουν τις οικογένειες τους για να πάνε να πολεμήσουν. Το μεγάλο ερώτημα που έχει όλος ο κόσμος είναι πότε θα τελειώσει όλο αυτό?

ΚΑΛΥΨΩ ΔΗΜΟΥ

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η επέτειος του 1821

(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

ντας ότι ο Παλαιών Πατρών Γερμανός κήρυξε την Επανάσταση στις 17 Μαρτίου 1821 στην Αγία Λαύρα, και ότι η επανάσταση γενικεύτηκε στην Πελοπόννησο την 25 Μαρτίου την οποία και θεωρεί ως εναρκτήρια ημερομηνία μιας νέας εποχής για

την Ελλάδα.

Τελικά, ο εορτασμός της Επανάστασης την 25η Μαρτίου καθιερώθηκε το 1838 με το Βασιλικό Διάταγμα 980 / 15 (27) - 3—1838 της Κυβέρνησης του Όθωνα.

Μερικοί από τους γνωστότερους ήρωες της επανάστασης ήταν: ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο Παπαφλέσσας, ο Αθανάσιος Διάκος, η Μπουμπουλίνα, η Μαντώ Μαυρογένους κ.α.

ΕΛΠΙΔΑ ΠΑΠΑΝΗ

Πάσχα

(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

«Ο Χριστός φέρων τον σταυρόν», Ελ Γκρέκο

δυ άπλωναν στο τραπέζι όλα τα εορταστικά φαγητά (το αρνί, πικρίδες, άζυμα και βάμμα). Οι πιο γέροι της οικογένειας διηγούνταν όλη την ιστορία της δουλείας και της απελευθέρωσης από την αιγυπτιακή σκλα-

βιά κι εξηγούσαν το συμβολισμό κάθε φαγητού στο τραπέζι. Κάθε Πάσχα έδιναν και χάρη σε έναν κατ'άδικο, συνήθεια που μάλλον καθιέρωσαν οι Ρωμαίοι.

Ο Χριστός και οι Απόστολοι τιμούσαν το Εβραϊκό Πάσχα, με το οποίο συνδέθηκε και ο Μυστικός Δείπνος. Οι πρώτοι Χριστιανοί ήταν Εβραίοι, γι' αυτό και κράτησαν το όνομα «Πάσχα», σε ανάμνηση της Ανάστασης του Κυρίου. Ως τον 4ο αιώνα μ.Χ. ο εορτασμός του Εβραϊκού και του Χριστιανικού Πάσχα ήταν κοινός. Όμως, οι Ιουδαίζοντες Χριστιανοί τόνιζαν τη Σταύρωση και ήθελαν να γιορτάζουν μαζί με τους Εβραίους ενώ οι Χριστιανοί άλλων εθνών τόνιζαν την ανάσταση του Χριστού, σύνδεσαν το Πάσχα με την Κυριακή και δεν ήθελαν το Χριστιανικό Πάσχα να συμπίπτει με το εβραϊκό.

Χριστιανοί και Εβραίοι δια-

φοροποιήθηκαν στον εορτασμό του Πάσχα μετά την Α' Οικουμενική Σύνοδο, η οποία αποφάσισε να γιορτάζουν όλοι οι Χριστιανοί μαζί, μετά το εβραϊκό Πάσχα, δηλαδή τη 1η Κυριακή μετά τη πανσέληνο που ακολουθεί την εαρινή ισημερία της 21ης Μαρτίου.

Ο εορτασμός του Πάσχα ή Πασχαλιάς ή Λαμπρής σήμερα εορτάζεται από την Κυριακή των Βαΐων ως την Κυριακή του Θωμά. Με την γιορτή της Ανάστασης συνδέονται λαϊκά έθιμα όπως δείπνο με κύριο φαγητό το βράδυ της Ανάστασης τη μαγειρίτσα, το τσούγκρισμα των κόκκινων αυγών στο σπίτι ή έξω από την εκκλησία, το «φιλί της αγάπης» την ώρα της Ανάστασης, καθώς και το σούβλισμα του αρνιού την Κυριακή του Πάσχα.

ΦΩΤΕΙΝΗ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η Μεγάλη Εβδομάδα

Η Μεγάλη Εβδομάδα είναι η εβδομάδα πριν το Πάσχα (από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ μέχρι το Μ. Σάββατο) και ονομάζεται «Μεγάλη», όχι γιατί έχει περισσότερες μέρες ή ώρες από τις άλλες εβδομάδες, εξαιτίας της σπουδαιότητας των γεγονότων που τελούνται

και βιώνονται στους Ιερούς Ναούς τις ημέρες αυτές.

Η Εκκλησία για να δώσει τη δυνατότητα σε όσο το δυνατόν περισσότερους πιστούς να συμμετέχουν στις Ακολουθίες, επέτρεψε από την αρχή της Μ. Εβδομάδας, να ψάλλεται ο Όρθρος της επόμενης

ημέρας. (π.χ. την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ ψάλλεται ο Όρθρος της Μεγάλης Δευτέρας. Τη Μεγάλη Δευτέρα το βράδυ ψάλλεται ο Όρθρος της Μεγάλης Τρίτης. Τη Μεγάλη Τρίτη το βράδυ ψάλλεται ο Όρθρος της Μεγάλης Τετάρτης κ.ο.κ.).

(Συνέχεια στη σελίδα 3)

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η Μεγάλη Εβδομάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 2)

Οι τέσσερις πρώτες ημέρες μας προετοιμάζουν πνευματικά για το θείο δράμα και οι Ακολουθίες ονομάζονται «Ακολουθίες του Νυμφίου».

Μεγάλη Δευτέρα (βράδυ Κυριακής των Βαΐων) :

Τη Μεγάλη Δευτέρα κυριαρχούν δύο γεγονότα:

α) Η ζωή του Ιωσήφ του 11ου γιού του Πατριάρχη Ιακώβ, του ονομαζόμενου Παγκάλου, δηλαδή του ωραίου στο σώμα και την ψυχή. Ο Ιωσήφ προεικονίζει με την περιπέτειά του (που πουλήθηκε σκλάβος στην Αίγυπτο) τον ίδιο τον Χριστό και το πάθος Του.

β) Το περιστατικό της άκαρπης συκιάς (Ματθ. 21, 18-22) που ξέρανε ο Χριστός: Η συκιά συμβολίζει τη Συναγωγή των Εβραίων και γενικά τη ζωή του Ισραηλιτικού λαού που ήταν άκαρποι από καλά έργα.

Συμβολίζει ακόμη και την ψυχή του κάθε ανθρώπου που παραμένει άκαρπη από αρετές.

ΠΑΡΙΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Μεγάλη Τρίτη (βράδυ Μεγάλης Δευ-

τέρας)

Τη Μεγάλη Τρίτη γιορτάζουμε και ζούμε δύο παραβολές:

α) Την παραβολή των δέκα παρθένων από την οποία διδασκόμαστε να είμαστε γεμάτοι από πίστη και φιλανθρωπία καθώς και να είμαστε πάντοτε έτοιμοι, για να υποδεχθούμε τον Νυμφίο Χριστό, γιατί κανείς δεν γνωρίζει πότε θα "φύγει" από αυτήν εδώ την ζωή.

β) Και την παραβολή των Ταλάντων από την οποία διδασκόμαστε να είμαστε εργατικοί και ότι πρέπει να καλλιεργούμε και να αυξήσουμε τα πνευματικά μας χαρίσματα.

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ

Μεγάλη Τετάρτη (Μεγάλη Τρίτη βράδυ) :

Η Μεγάλη Τετάρτη είναι

αφιερωμένη στην αμαρτωλή γυναίκα (Λουκ. 7,47), που μετανιωμένη άλειψε τα πόδια του Κυρίου με μύρο και συγχωρέθηκε για τα αμαρτήματά της, γιατί έδειξε μεγάλη αγάπη και πίστη στον Κύριο. Ψάλλεται το περίφημο δοξαστικό τροπάριο «Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίες περιπεσούσα γυνή...» της Υμνογράφου Μοναχής Κασσιανής.

ΕΒΙΤΑ ΓΚΟΤΣΗ

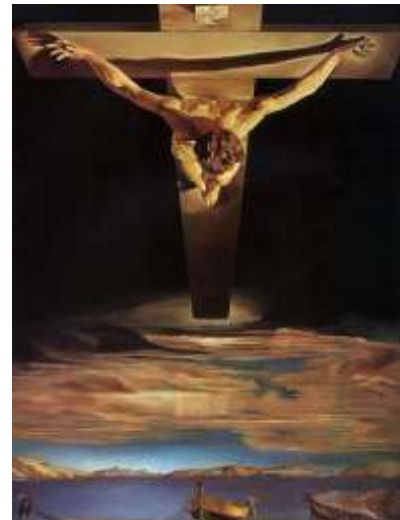
Μεγάλη Πέμπτη (Μεγάλη Τετάρτη βράδυ) :

Τη Μεγάλη Πέμπτη γιορτάζουμε τον Ιερό Νιπτήρα, δηλαδή το πλύσιμο των ποδιών των μαθητών από τον Χριστό, δείχνοντας για το ποια πρέπει να είναι η διακονία των πιστών στην Εκκλησία.

Ένα άλλο σημαντικό γεγονός που μας υπενθυμίζει η Εκκλησία είναι το Μυστικό Δείπνο, δηλαδή την παράδοση του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας.

Και τέλος τη Μεγάλη Πέμπτη θυμόμαστε την Προσευχή του Χριστού, στο Όρος των Ελαιών και την Προδοσία του Ιούδα, δηλαδή την αρχή του Πάθους του Χριστού.

ΙΩΣΗΦΙΝΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Εσταυρωμένος, Σαλβαντόρ Νταλί

Μεγάλη Παρασκευή (Μεγάλη Πέμπτη βράδυ) :

Η μεγάλη Παρασκευή είναι μέρα

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η Μεγάλη Εβδομάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 3)

πένθους για τους Χριστιανούς και απόλυτης αργίας και νηστείας. Η μέρα που ο Χριστός σταυρώνεται και ξεψυχά με την τελευταία του λέξη: «Τετελέσται».

Εκείνη την ημέρα στολίζουμε τον επιτάφιο, τον τάφο του Ιησού, με ανοιξιάτικα λουλουδάκια. Μετά το στόλισμα του επιταφίου επισκεπτόμαστε του νεκρούς συγγενείς μας και γίνεται η περιφορά του. Το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής, ψέλνεται στην εκκλησία ο επιτάφιος θρήνος, δηλαδή ο Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου.

ΕΛΛΗ ΑΝΔΡΕΟΥ

Μεγάλο Σάββατο (Μεγάλη Παρασκευή βράδυ) :

Το Μεγάλο Σάββατο θυμόμαστε την

Η Μεγάλη Εβδομάδα

Το **Πάσχα** είναι κινητή εορτή και γιορτάζεται σε διαφορετική ημερομηνία κάθε έτος. Πώς όμως υπολογίζεται η ημερομηνία του εορτασμού του;

Τους δύο πρώτους χριστιανικούς αιώνες στην Ανατολή εορταζόταν το Πάσχα πάντοτε την 14η του εβραϊκού μηνός Νισάν, όποια μέρα και αν έπεφτε. Αντίθετα, στη Δύση εορταζόταν πάντα την Κυριακή μετά την εαρινή πανσέληνο. Έγιναν πολλές προσπάθειες με το πέρασμα των ετών ώστε να βρεθεί μια κοινή ημερομηνία-διαφορετική πάντα από αυτήν των Εβραίων, χωρίς όμως κανένα αποτέλεσμα.

Λύση δόθηκε στην Πρώτη Οικουμενική Σύνοδος που συνήλθε το 325 μ.Χ. στη Νίκαια της Βιθυνίας

ταφή του Κυρίου και την κάθοδο Του στο Άδη όπου κήρυξε σε όλους τους νεκρούς.

Έτσι, Μεγάλη Παρασκευή το πρωί τελούνται οι εξής ακολουθίες :

Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών , και στις 12:00 το μεσημέρι της Αποκαθλώσεως, δηλαδή την ταφή του Κυρίου από τον Ιωσήφ τον Αριμαθαίας και τον Νικόδημο τον Φαρισαίο μέλος του Μ. Συμβουλίου και κρυφό μαθητή του Ιησού. Επίσης τη Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ ψάλλονται τα Εγκώμια και έχουμε την περιφορά του επιταφίου.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΑΝΤΗ

Κυριακή του Πάσχα (Μ. Σάββατο πρωί και νύχτα από τις 12.00 π.μ.) :

Το Μεγάλο Σάββατο ημερολογιακά το πρωί, έχουμε τη λεγόμενη «1η

Ανάσταση», δηλαδή το προανάκρουσμα της Αναστάσεως που μεταδίδουν οι ύμνοι και της προσμονής της λυτρώσεως όλης της κτίσεως από την φθορά και τον θάνατο!

Το Μεγάλο Σάββατο στις 12.00 τα μεσάνυχτα (δηλαδή ουσιαστικά την Κυριακή), έχουμε την Ανάσταση του Κυρίου μας, την ήττα του θανάτου και της φθοράς και την αφή του Αγίου Φωτός στον κόσμο από τον Πανάγιο Τάφο.

Κυριακή του Πάσχα στις 11.00 π.μ. ή το απόγευμα, τελείται ο «Εσπερινός της Αγάπης», όπου σε πολλές γλώσσες διαβάζεται το Ιερό Ευαγγέλιο και διατρανώνεται παγκοσμίως η νίκη του θανάτου και η εποχή της Καινούριας Διαθήκης, της χαράς και της Αναστάσιμης ελπίδας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

έχουν διαφορά 13 μέρες. Έτσι, τώρα πια το Ορθόδοξο Πάσχα πέφτει πάντα **μεταξύ 4ης Απριλίου και 8ης Μαΐου.**

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ

ας. Τότε, καθορίστηκε να εορτάζεται το Πάσχα πάντοτε Κυριακή και αυτή να είναι η **πρώτη Κυριακή** μετά την πανσέληνο που ακολουθεί την εαρινή ισημερία. Το διάστημα, δηλαδή **μεταξύ 22ας Μαρτίου και 25ης Απριλίου.**

Όταν, όμως, άλλαξε το ημερολόγιο (Γρηγοριανό αντί Ιουλιανού ημερολογίου), οι Ορθόδοξοι συνέχισαν να υπολογίζουν την ημερομηνία του Πάσχα με το Ιουλιανό ημερολόγιο και οι Καθολικοί με το Γρηγοριανό. Τα δύο ημερολόγια

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η Πρωτομαγιά

Πρωτομαγιά ονομάζεται η πρώτη μέρα του Μαΐου και αποτελεί ημέρα γιορτασμού της άνοιξης για πολλές χώρες.

Ο γιορτασμός της έχει τις ρίζες του στις παγανιστικές γιορτές του παρελθόντος, με πολλά από τα αρχαία έθιμα να επιβιώνουν μέχρι και σήμερα.

Στην Ελλάδα γιορτάζεται εθιμοτυπικά με την κατασκευή στεφανιών από λουλούδια.

Η σημασία της ημέρας της Πρωτομαγιάς για τους αρχαίους λαούς οφείλεται στο γεγονός πως ημερολογιακά η πρώτη ημέρα του Μαΐου βρίσκεται ανάμεσα στην εαρινή ισημερία και το θερινό ηλιοστάσιο, τοποθετείται δηλαδή στην αρχή της άνοιξης.

Οι αρχαίοι Έλληνες γιόρταζαν τα "Ανθεσφόρια", που ήταν μία γιορτή

παρόμοια με τη σύγχρονη Πρωτομαγιά. Τότε, νέες κοπέλες και κορίτσια στόλιζαν τα μαλλιά τους με λουλουδένια στεφάνια, προς τιμήν της Θεάς Δήμητρας και της κόρης της, Περσεφόνης.

Οι πρώτοι εορτασμοί της Πρωτομα-

γιάς ξεκίνησαν στην προχριστιανική Ευρώπη με γιορτές, όπως το κέλτικο Μπελτέιν και την εωσφορική γιορτή της Νύχτας του Walpurgis στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη και γίνονται μέχρι σήμερα. Με τον εκχριστιανισμό, όμως, της Ευρώπης, πολλές από αυτές τις γιορτές είτε απαγορεύτηκαν είτε έλαβαν χριστιανικό χαρακτήρα.

Έτσι, ο εορτασμός της Πρωτομαγιάς έχασε τον θρησκευτικό του νόημα. Σήμερα, σε πολλές περιοχές της Ευρώπης επιβιώνουν έθιμα αυτής της εποχής, όπως ο χορός γύρω από το Γαϊτανάκι. Σήμερα πολλές νεοπαγανιστικές ομάδες προσπαθούν να αναβιώσουν ανάλογα αρχαία έθιμα της Πρωτομαγιάς.

ARTEMIS PAMOS PANTOY

Η Εργατική Πρωτομαγιά

Η Πρωτομαγιά είναι η καθιερωμένη γιορτή της εξέγερσης των εργατών του Σικάγου, η οποία αποτέλεσε μια από τις κορυφαίες στιγμές της πάλης των τάξεων στη νεότερη εποχή.

Τον Μάιο του 1886 τα εργατικά συνδικάτα στο Σικάγο ξεσηκώθηκαν διεκδικώντας ωράριο εργασίας στις 8 ώρες και καλύτερες συνθήκες εργασίας.

Τη συγκέντρωση των εργατών επιχείρησε να διαλύσει η αστυνομία με αποτέλεσμα να ακολουθήσουν συμπλοκές των εργατών με την αστυνομία και απεργοσπάστες> Επίσημα ανακοινώθηκαν οκτώ νεκροί αστυνομικοί και τέσσερις εργάτες.

Στη μνήμη αυτών των νεκρών έχει καθιερωθεί παγκόσμια να τιμάται η μνήμη τους και να προβάλλονται τα

Θεσσαλονίκη 1936—Ο θάνατος του Τάσου Τούση

εργατικά αιτήματα κάθε πρώτη Μαΐου.

Στην Ελλάδα η Εργατική Πρωτομαγιά καθιερώθηκε ως εθνική εργατική

εορτή από τον Ιωάννη Μεταξά, στις 7 Απριλίου 1937. Έναν χρόνο πριν οι διαδηλώσεις των εργατών στη Θεσσαλονίκη βάρφηκαν στο αίμα.

Υπήρξαν συνολικά δώδεκα νεκροί, ανάμεσα στους οποίους και ο 25χρονος αυτοκινητιστής, Τάσος Τούσης, στη διασταύρωση Εγνατίας και Βενιζέλου. Η φωτογραφία που απαθανάτισε τη μητέρα του να τον θρηνεί μόνη στο μέσον του δρόμου δημοσιεύθηκε στον Τύπο και αποτέλεσε την έμπνευση του Γιάννη Ρίτσου για τη συγγραφή της συλλογής του Ο Επιτάφιος.

ΕΛΠΙΔΑ ΠΑΠΑΝΗ

25η Μαρτίου 1821

Ο πρώτος εορτασμός της επετείου

Η 25η Μαρτίου είναι Εθνική Εορτή της Ελλάδας, κατά την οποία τιμάται η έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Η Φιλική Εταιρεία

Η Φιλική Εταιρεία ήταν η σημαντικότερη από τις μυστικές οργανώσεις που σχηματίστηκαν για την προετοιμασία της Επανάστασης του 1821, για την απελευθέρωση των Ελλήνων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Ο ακριβής χρόνος ίδρυσης της Εταιρείας παραμένει ασαφής, αν και συχνά προβάλλεται ως επικρατέστερη ημερομηνία η 14η Σεπτεμβρίου 1814.

Την πρωτοβουλία για την ίδρυση της Εταιρείας στην Οδησό πήραν τρεις άνδρες όχι ιδιαίτερα επιφανείς ή πλούσιοι, τρεις έμποροι με επαναστατική προπαίδεια: ο Νικόλαος Σκουφάς από το Κομπότι Άρτας, ο Αθανάσιος Τσακάλωφ από τα Ιωάννινα και ο Εμμανουήλ Ξάνθος από την Πάτμο.

Καίριο ρόλο στην ίδρυση της Εταιρείας θεωρείται ότι διαδραμάτισε και ένα τέταρτο πρόσωπο, ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος.

Η Φιλική Εταιρεία αποσκοπούσε καταρχήν στην αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, στην απελευθέρωση

Καθιερώθηκε ως εθνική γιορτή της χώρας μας στις 15 Μαρτίου του 1838 με διάταγμα του βασιλιά Όθωνα, όπου μεταξύ άλλων έλεγε τα εξής : «...Θεωρήσαντες ότι η ημέρα της 25ης Μαρτίου είναι λαμπρά και καθ' αυτήν εις πάντα Έλληνα δια την εν αυτή τελουμένην εορτήν του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, είναι προσέτι λαμπρά και χαρμόσυνος δια την καθ' αυτήν την ημέραν έναρξιν του περί της ανεξαρτησίας αγώνος του ελληνικού Έθνους, καθιερούμεν την ημέραν ταύτην εις το διηνεκές

ως ημέραν εθνικής εορτής».

Ο πρώτος εορτασμός της εθνικής επετείου έγινε λίγες ημέρες αργότερα, σύμφωνα με το πρόγραμμα που κυκλοφόρησε στις 18 Μαρτίου.

Οι 21 κανονιοβολισμοί το σούρουπο της παραμονής ήταν το προανάκρουσμα. Με την ανατολή του ήλιου ρίχτηκαν εκ νέου 21 κανονιοβολισμοί, ενώ μία μπάντα, που γυρνούσε στους δρόμους της Αθήνας, υπενθύμιζε στους κατοίκους της πρωτεύουσας τη μεγάλη ημέρα.

ΚΑΛΥΨΩ ΔΗΜΟΥ

ας, που καθοδηγούσε τα μέλη των κατώτερων βαθμών.

Ορόσημο για την ουσιαστική ενίσχυση της Εταιρείας στάθηκε η μύηση (στα τέλη του 1818) του εύπορου εμπόρου Παναγιώτη Σέκερη, ο οποίος έγινε μέλος της Ανώτατης Αρχής και προσέφερε γενναία οικονομική υποστήριξη.

Σταδιακά, μετά τον πρόωρο θάνατο του Σκουφά (1818), άρχισαν να αλλάζουν οι προσανατολισμοί της Εταιρείας, που μετέφερε την κύρια δραστηριότητά της στην Κωνσταντινούπολη και είδε τον αριθμό των μελών της να αυξάνεται.

Παράλληλα, όμως, σημειώθηκαν στους κόλπους της Εταιρείας τριβές και αντιπαραθέσεις, που αντανακλούσαν τις διαφορετικές επιδιώξεις και τους υπέρποντες ανταγωνισμούς των ηγετικών στελεχών αυτής.

Παρά τον ανταγωνισμό μεταξύ κάποιων ανώτερων στελεχών της, η Εταιρεία, παρέμεινε προσηλωμένη

των Ελλήνων και εν γένει των χριστιανικών πληθυσμών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που διαβιούσαν στη Βαλκανική.

Οι ιδρυτές της, για να προσελκύσουν ένα μεγαλύτερο αριθμό μελών, άφηναν εντέχνως να εννοηθεί ότι τόσο ο Ιωάννης Καποδίστριας, δεύτερος υπουργός εξωτερικών της Ρωσίας, όσο και ο ίδιος ο τσάρος Αλέξανδρος Α΄ ήταν μέλη της Αόρατης ή Ανώτατης Αρχής της Εταιρείας

(Συνέχεια στη σελίδα 7)

25η Μαρτίου 1821

Η Φιλική Εταιρεία

(Συνέχεια από τη σελίδα 6)

στον στρατηγικό στόχο της, κατάφερε να αποκτήσει μια νέα δυναμική, στρατολογώντας μέλη (προεστούς, κληρικούς κ.ά.) που προέρχονταν από την Πελοπόννησο και τα νησιά του Ιονίου.

Μετά την άρνηση του Καποδίστρια ν' αναλάβει αρχηγός της, αποφασίστηκε με υπόδειξη του να προταθεί η θέση του Αρχηγού της Φιλικής Εταιρείας στον πρίγκιπα Αλέξανδρο Υψηλάντης.

Έτσι κι έγινε. Ο Υψηλάντης, γόνος φαναριώτικης οικογένειας και υπα-

πιστής του τσάρου, δέχτηκε την

πρόταση που του έγινε και στις 12 Απριλίου 1820 ανέλαβε επισήμως την ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας.

Δυστυχώς, παρά τις προσπάθειες του ίδιου του Υψηλάντη, το σχέδιο

συνεργασίας με άλλους χριστιανικούς λαούς και πληθυσμούς δεν καρποφόρησε, ενώ η εξέγερση στη Μολδοβλαχία δεν είχε αίσια έκβαση.

Τελικά, ο επαναστατικός αγώνας των Ελλήνων στον καθαυτό ελλαδικό χώρο έμελλε να διαμορφώσει μια νέα πραγματικότητα με νέους πρωταγωνιστές, ένα νέο σκηνικό, στο οποίο η Φιλική Εταιρεία δεν μπόρεσε να διαδραματίσει ηγεμονικό ρόλο.

ΗΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

ΚΑΛΥΨΩ ΔΗΜΟΥ

Οι ήρωες

Γεώργιος Καραϊσκάκης

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης γεννήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 1782 στη Σκουληκαριά Άρτας ή στο Μαυρομμάτι Καρδίτσας. Πατέρας του ήταν ο Δημήτριος Ίσκος ή Καραΐσκος (επειδή ήταν μελαμψός) και μητέρα του ήταν η μοναχή Ζωή Διμισκή. Τα παιδικά του χρόνια ήταν δύσκολα, γιατί ο πατέρας του τους εγκατέλειψε και η μητέρα του κλείστηκε σε μοναστήρι. Μεγάλωσε με θετούς γονείς μέχρι τα 15 του, όπου τότε τους εγκαταλείπει και φτιάχνει με μερικούς συνομήλικούς του μία κλέφτικη ομάδα. Στα 18 του τον προσλαμβάνει ο Αλή Πασάς στη σωματοφυλακή του κι εκεί, εκτός από τη στρατιωτική τέχνη, μαθαίνει γραφή και ανάγνωση. Το 1804 αφήνει τον Αλή Πασά και μπαίνει στο σώμα του κλέφτη Κατσαντώνη, όμως το 1812 επιστρέφει στα Γιάννενα υποταγμένος στον Αλή Πασά. Πήρε μέρος στην Επανάσταση του 1821 και

αγωνίστηκε ηρωικά για την απελευθέρωση του έθνους, παρόλο που από μικρός έπασχε από φυματίωση. Συμμετείχε στην πολιορκία της Άρτας, στη μάχη του Αγίου Βλασίου, στη Μάχη του Κρεμμυδιού, στην πολιορκία της Ακρόπολης, στη μάχη της Αράχωβας, στη μάχη στο Κερατσίνι κ.ά. Πέθανε στις 23 Απριλίου 1827 στο Φάληρο από μία σφαίρα

Γεώργιος Καραϊσκάκης

που τον βρήκε στο υπογάστριο και η απώλειά του ήταν ανεπανόρθωτη. Η σορός του μεταφέρθηκε στην εκκλησία του Αγίου Δημητρίου στη Σαλαμίνα όπου τάφηκε και θρηνήθηκε από το πανελλήνιο. Οκτώ χρόνια μετά το θάνατό του (1835) έγινε ανακομιδή

των λειψάνων του από τη Σαλαμίνα στον Πειραιά, προκειμένου να ταφούν οριστικά στο σημείο που έπεσε και όπου ήδη είχε ανεγερθεί το μνημείο του.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ

25η Μαρτίου 1821

Οι ήρωες

Κωνσταντίνος Κανάρης

Ο Κωνσταντίνος Κανάρης ήταν Έλληνας επαναστάτης, σπουδαία

μορφή του ναυτικού αγώνα κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821 και μετέπειτα ναύαρχος και πολιτικός. Διατέλεσε πέντε φορές πρωθυ-

πουργός της Ελλάδας σε ένα διάστημα 33,5 χρονών και για δύο χρόνια και τρεις μήνες συνολικά.

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στα Ψαρά μεταξύ 1790 και 1793 και έχασε τον πατέρα του σε πολύ μικρή ηλικία. Δούλεψε από μικρός σε πλοία συγγενών του και 20 ετών έγινε καπετάνιος.

Παντρεύτηκε την Δέσποινα Μανιάτη και έκανε επτά παιδιά.

Το 1870 ταξίδεψε στην Οδησό και γνώρισε την Φιλική Εταιρεία.

Στην ελληνική επανάσταση του 1821 συμμετείχε με θάρρος και

κατάφερε να πυρπολήσει την τουρκική Ναυαρχίδα του πασά Καρά Αλή στην Χίο του 1822 σε αντίποινα για τη σφαγή στο νησί. 2.000 Τούρκοι σκοτώθηκαν εκεί.

Έγινε διάσημος στην Ελλάδα και το εξωτερικό για τα κατορθώματά του. Μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους ασχολήθηκε με την πολιτική και έγινε πέντε φορές πρωθυπουργός της χώρας.

Πέθανε το 1877.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΑΝΘΗ

Αθανάσιος Διάκος

Ο Αθανάσιος Διάκος γεννήθηκε το 1788 στην Άνω Μουσούνιτσα της Φωκίδας. Το πραγματικό του όνομα

ήταν Αθανάσιος Γραμματικός. Μπήκε στον Αγώνα με το ψευδώνυμο Διάκος, εγκαταλείποντας την καλογερική.

Το 1814 εντάχθηκε στη φρουρά του Αλή Πασά, της οποίας επικεφαλής ήταν ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος, τον οποίο ακολούθησε όταν διορίστηκε αρχηγός στο αρματολίκι της Λιβαδειάς. Ο Διάκος ανακηρύχθηκε καπετάνιος τον Οκτώβριο του 1820, ενώ παράλληλα μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Στις 27 Μαρτίου 1821 πρωτοστάτησε στην κήρυξη της Επανάστασης

στην Ανατολική Στερεά. Στη μάχη της Αλαμάνας στις 23 Απριλίου, ο Διάκος υπερασπίζεται με τους λιγοστούς άνδρες του το γεφύρι της Αλαμάνας. Μάχεται ηρωικά, τραυματίζεται και τελικά συλλαμβάνεται αιχμάλωτος. Αρνείται να προσκυνήσει και να συνεργαστεί με τους Τούρκους και καταδικάζεται σε θάνατο διά ανασκολοπισμού. Εκτελέστηκε στις 24 Απριλίου του 1821.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Παπαφλέσσας

Γεννήθηκε στην Πολιανή Μεσσηνίας, φοίτησε στη Σχολή Δημητσάνας, και μόνασε στο μοναστήρι της Παναγιάς της Βελανιδιάς,

στην Καλαμάτα, όπου πήρε το όνομα Γρηγόριος (παπάς Φλέσσας εξ ου και το Παπαφλέσσας). Εξαιτίας του επαναστατικού χαρακτή-

ρα του εγκατέλειψε την Πελοπόννησο περνώντας στη Ζάκυνθο, και αργότερα πήγε στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί χειροτονήθηκε αρχι-

25η Μαρτίου 1821

Οι ήρωες

Παπαφλέσσας

(Συνέχεια από τη σελίδα 8)

μανδρίτης από τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε΄ με το εκκλησιαστικό Οφφίκιο «Δικαίος». Με αυτό το όνομα έγινε μέλος της Φιλικής εταιρείας και έτσι υπέγραψε όταν έγινε Υπουργός των Εσωτερικών και Αρχηγός της Αστυνομίας.

Η Φιλική Εταιρεία τον έστειλε στις Παραδουνάβιες ηγεμονίες (Μολδαβία και Βλαχία), για να προπαρασκευάσει την Επανάσταση. Όταν ο Αλέξανδρος Υψηλάντης αποφάσισε να ξεκινήσει τον ένοπλο αγώνα από τη Μολδοβλαχία, η Φιλική Εταιρεία τον Ιανουάριο του 1821 έστειλε τον Παπαφλέσσα στην Πελοπόννησο για να ξεσηκώσει κι εκεί το λαό.

Πρωτοστάτησε στην απελευθέρωση της Καλαμάτας στις 23 Μαρτίου 1821. Διακρίθηκε για την ανδρεία του σε πολλές μάχες στην Πελοπόννησο και την Αρκαδία, έχοντας ως ορμητήριο τη μονή της Ρεκίτσας κοντά στο Δυρράχι. Μια από τις μάχες αυτές είναι και η μάχη στα Δερβενάκια, όπου μαζί με τον Νικηταρά και τον Υψηλάντη είχαν οριστεί από τον Κολοκο-

τρώνη να κρατήσουν το Αγιονόρι. Στο τέλος της μάχης όταν μοιράστηκαν τα λάφυρα ο Παπαφλέσσας πήρε την πολύτιμη γούνα του Τοπάλ πασά, την οποία από τότε δεν έβγαλε ποτέ μέχρι το τέλος της ζωής του.

Συμμετείχε στην Α' και Β' Εθνοσυνέλευση. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πόλεμου υποστήριξε αυτούς που καταδίωξαν τον Κολοκοτρώνη και τους άλλους πολεμιστές και διορίστηκε Υπουργός Εσωτερικών και Αστυνομίας από την κυβέρνηση Κουντουριώτη. Όταν το 1825 ο Ιμπραήμ πασάς εισέβαλε στην Πελοπόννησο, πρώτος ο Παπαφλέσσας ζήτησε να ελευθερωθούν οι φυλακισμένοι πολεμιστές, αλλά δεν εισακούστηκε. Έτσι αναγκάστηκε να εκστρατεύσει ο ίδιος με 2000 άνδρες για να ανακόψει την προέλαση του Ιμπραήμ, και πήγε στο Μανιάκι της Μεσσηνίας. Στις 19 Μαΐου όταν φάνηκαν τα αιγυπτιακά στρατεύματα, πολλοί από τους άνδρες του Παπαφλέσσα διασκορπίστηκαν και έμεινε με 300 (ή κατά άλλους 600) πολεμιστές.

Στη Μάχη στο Μανιάκι στις 20

Μαΐου, βρήκε τον θάνατο προβάλλοντας ηρωική αντίσταση μαζί με τους λίγους άνδρες που του είχαν μείνει. Σύμφωνα με το θρύλο, που αναφέρουν και ορισμένοι ιστορικοί της επανάστασης, μετά το τέλος της μάχης ο Ιμπραήμ ζήτησε από τους στρατιώτες του να αναζητήσουν και να βρουν το νεκρό σώμα του Παπαφλέσσα. Όταν εκείνοι το βρήκαν τους διέταξε να τοποθετήσουν πάνω στο ακέφαλο πτώμα το κεφάλι και να τον στήσουν σε μια βελανιδιά που βρισκόταν εκεί. Τότε ο Ιμπραήμ πλησίασε τον νεκρό Παπαφλέσσα και τον φίλησε στο μέτωπο σε ένδειξη αναγνώρισης της γενναιότητας και του ανιδιοτελούς θάρρους του.

ΟΡΦΕΑΣ ΚΩΤΣΙΑΝΔΡΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ

Μπουμπουλίνα

Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα Πινότση ήταν Ελληνίδα ηρωίδα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Πολέμησε ηρωικά και υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες γυναίκες που έλαβαν μέρος στην Επανάσταση.

Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα είχε καταγωγή από την Ύδρα.

Γεννήθηκε μέσα στις φυλακές της

Κωνσταντινούπολης στις 11 Μαΐου του 1771 την ώρα που η μητέρα της Σκεύη επισκέφτηκε τον σύζυγό της, Σταυριανό Πινότση. Την βάφτισε και της έδωσε το όνομά της εκεί ο φυλακισμένος πολέμαρχος της Μάνης, Παναγιώτης Μούρτζινος. Μετά τον θάνατο του Πινότση

(Συνέχεια στη σελίδα 10)

25η Μαρτίου 1821

Οι ήρωες

Μπουμπουλίνα

(Συνέχεια από τη σελίδα 9)

στη φυλακή, μητέρα και κόρη επέστρεψαν στην Ύδρα. Η μητέρα της παντρεύτηκε τον Δημήτριο Λαζάρου Ορλώφ. Από την ένωση αυτή η Μπουμπουλίνα απέκτησε οκτώ ετεροθαλή αδέρφια. Παντρεύτηκε 2 φορές κι όταν χήρεψε για δεύτερη

φορά έμεινε με 6 παιδιά έχοντας δώσει το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας της την Ελληνική επανάσταση.

Η Μπουμπουλίνα πέθαινε στις 22 Μαΐου του 1825, ανάμεσα σε μια πάρα πολύ μεγάλη λογομαχία μεταξύ Μπουμπουλίνας και Κου-

τσαίων, ο Ιωάννης Κούτσης πυροβόλησε την Μπουμπουλίνα και την πέτυχε στο μέτωπο αφήνοντας την αμέσως νεκρή. Μετά θάνατον, έλαβε τιμητικά από την Ελληνική Πολιτεία το βαθμό της Υποναυάρχου.

PENIA ΚΩΤΣΙΑΝΔΡΗ

Γεγονότα της Επανάστασης

Η μάχη της Αλαμάνας

Μια από τις σημαντικότερες μάχες, ήταν η μάχη της Αλαμάνας . Δόθηκε στην Αλαμάνα στις 23 Απριλίου 1821.

Ο Αθανάσιος Διάκος που βρισκόταν το 1821 στην Ανατολική Ρούμελη (Στερεά Ελλάδα) , είχε καταλάβει τη Λιβαδειά, τη Θήβα και την Αταλάντη, όχι όμως και το διοικητικό κέντρο της περιοχής, το Ζητούνι . Γρήγορα μαθαίνει ο διοικητής της Πελοποννήσου Χουρσιτ , για την επανάσταση και στέλνει για να την τελειώσουν τον Ομέρ Βρυώνη και τον Κιοσέ Μεχμέτ. Το πρωί της 23ης Απριλίου οι Τούρκοι επιτίθενται ταυτόχρονα και στα

τρία σώματα. Ο Πανουργιάς και ο Δυοβουνιώτης δεν μπορούσαν να συνεχίσουν και υποχωρήσαν . Ο Αθανάσιος Διάκος ειδοποιήθηκε να υποχωρήσει , όμως έμεινε και πολέμησε μέχρι που πιάστηκε αιχμάλωτος.

Ο Ομέρ Βρυώνης πρωτινέ στον Διάκο να του χαρίσει την ζωή αλλά αρνήθηκε .Τον θανάτωσαν με άσχημο τρόπο οπου έγινε δείγμα αποφασιστικότητας .

ΕΒΙΤΑ ΓΚΟΤΣΗ

Η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος στις 8 Μαΐου του 1821 κλείστηκε στο χάνι της Γραβιάς με 118 άνδρες, ενώ οι οπλαρχηγοί Πανουργιάς και Δυοβουνιώτης οχυρώθηκαν στα γύρω υψώματα. Κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης οι οχυρωμένοι στα υψώματα γρήγορα οπισθοχώρησαν. Ο Ανδρούτσος με τους άνδρες του έμειναν στο χάνι και συνέχισαν να αποκρούουν τις τουρκικές επιθέσεις. Οι απώλειες ήταν 800 για τους Τούρκους και μόνο 6 για τους Έλληνες.

Τα ξημερώματα ο Ανδρούτσος με τους άνδρες του κατάφεραν να βγουν από το χάνι, χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τους Τούρκους.

Η ήττα στο χάνι της Γραβιάς σταμάτησε την πορεία του οθωμανικού στρατού προς την Πελοπόννησο και τόνωσε το ηθικό των εξεγερμένων Ελλήνων, οι οποίοι παραμέρισαν τους δισταγμούς που είχαν σχετικά με την έναρξη του Αγώνα σε ολόκληρη τη Στερεά Ελλάδα.

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ

25η Μαρτίου 1821

Γεγονότα της Επανάστασης

Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κανάρη

Τον Ιούνιο του 1822, αφού ο ελληνικός στόλος δεν κατάφερε να σώσει τη Χίο από την τουρκική σφαγή, ο Κανάρης ανέλαβε να βάλει μπουρλότο στη ναυαρχίδα του Καρά Αλή, του επικεφαλής του στρατού που έσφαξε τους κατοίκους και έκαψε το νησί. Την επιχείρηση θα εκτελούσαν τα πυρπολικά του Κανάρη και του Ανδρέα Πιπίνου.

Η σκοτεινή νύχτα και το γλέντι των Τούρκων εξαιτίας τους μπαιραμιού βοήθησαν τους Έλληνες. Η φωτιά απ' το μπουρλότο μεταδόθηκε ταχύτατα στο καράβι. Πριν προλάβουν

να απομακρυνθούν απ' αυτό οι πρώτες σωστικές λέμβοι, η φωτιά έφτασε στην πυριτιδαποθήκη, η οποία ανατινάχθηκε. Ως αποτέλεσμα τα θύματα ήταν πάρα πολλά. Μεταξύ αυτών ο ναύαρχος Καρά Αλής, αξιωματικοί του και πολλοί ναύτες. Το πυρπολικό του Πιπίνου προσέγγισε την υποναυαρχίδα αλλά δεν κατάφερε να την καταστρέψει. Της προκάλεσε όμως αρκετές ζημιές.

Η ανατίναξη της τουρκικής ναυαρχίδας υπήρξε ένα από τα χαρακτηριστικότερα γεγονότα του κατά θά-

λασαν αγώνα, έκανε δε πολύ μεγάλη εντύπωση

στην Ευρώπη. Χρησιμοποιώντας σημερινή ορολογία, θα λέγαμε ότι βοήθησε επικοινωνιακά πολύ την Επανάσταση. Τόσο μεταξύ των επαναστατημένων Ελλήνων όσο και μεταξύ των Ευρωπαίων, ο Κανάρης πλέον ήταν ήρωας.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΑΝΤΗ

Η μάχη στο Μανιάκι

Ο Παπαφλέσσας είχε σχεδιάσει να αντιμετωπίσει τα στρατεύματα του Ιμπραήμ. Σε ένα χωριό της Μεσσηνίας, το Μανιάκι. Όταν το 1825 ο Ιμπραήμ πασάς εισέβαλε στην Πελοπόννησο, πρώτος ο Παπαφλέσσας ζήτησε να ελευθερωθούν οι φυλακισμένοι οπλαρχηγοί, αλλά δεν ακούστηκε. Έτσι αναγκάστηκε να εκστρατεύσει ο ίδιος: αφού διορίστηκε από το Εκτελε-

στικό Σώμα στις 27 Απριλίου 1825, περιέρχεται από την επόμενη μέρα την κεντρική και νοτιοδυτική Πελοπόννησο με σκοπό τη στρατολόγηση ανδρών. Το δρομολόγιό του ήταν αναχώρηση από Ναύπλιο, και μετάβαση διαδοχικά σε Τρίπολη, Λεοντάρι. Ο Παπαφλέσσας με συνεχείς του εκκλήσεις ζητά την απελευθέρωση του Κολοκοτρώνη και των άλλων αγω-

νιστών που κρατούνταν στην Ύδρα. Είχε καταφέρει να συγκεντρώσει περίπου 2.000 πολεμιστές.

Τελικά με τους πολεμιστές του στις 20 Μαΐου του 1825 δίνει άνιση μάχη απέναντι στον Ιμπραήμ και πεθαίνει.....

ΟΡΦΕΑΣ ΚΩΤΣΙΑΝΔΡΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ

Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου και η Έξοδος

Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου ξεκινάει με τον Κιουταχή, ο οποίος έφτασε έξω από το Μεσολόγγι στις 15 Απριλίου 1825, επικεφαλής 30000 Τούρκων. Μέσα στο Μεσολόγγι υπήρχαν 4000 άνδρες και 12000 γυναίκο-παιδιά, οι οποίοι αρνήθηκαν την παράδοση της πόλης. Επί ένα χρόνο έμελλε αυτοί να είναι οι μόνοι υπερασπιστές της πόλης καθώς ο εμφύλιος πόλεμος των Ελλήνων δεν επέτρεψε την αποστολή

σημαντικής βοήθειας και ενισχύσεων. Οι αμυνόμενοι αντέκρουσαν επιτυχώς όλες τις επιθέσεις των δυνάμεων του Κιουταχή, βαστώντας και επισκευάζοντας κάθε βράδυ το φρούριο της πόλης. Η κατάσταση άλλαξε δραματικά όταν τον Νοέμβριο κατέφθασαν οι δυνάμεις του Ιμπραήμ. Έτσι στις 25 Δεκεμβρίου ξεκίνησε η 2η φάση της πολιορκίας. Η κατάσταση πλέον μέσα στην πόλη είχε φθάσει σε οριακό σημείο. Τρό-

φιμα δεν υπήρχαν και οι πολιορκημένοι (γυναίκες, παιδιά, τραυματίες, γέροντες και μαχητές) σιτίζο-

(Συνέχεια στη σελίδα 12)

25η Μαρτίου 1821

Γεγονότα της Επανάστασης

Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου και η Έξοδος

(Συνέ-
χεια
από
τη
σελίδα
11)

νταν με φύκια, δέρματα, ποντίκια και γάτες! Το συμβούλιο οπλαρχηγών και προκρίτων στις 6 Απριλίου αποφάσισε έξοδο η οποία ορίστηκε να γίνει τη νύχτα του Σαββάτου του Λαζάρου προς Κυριακή των Βαΐων (9 προς 10 Απριλίου). Όμως, το σχέδιο της εξόδου, είτε προδόθηκε, είτε δεν εφαρμόστηκε σωστά κι έτσι οι δυνάμεις του Ιμπραήμ κατέσφαξαν με τα γιαταγάνια τους μαχητές της ελευθερίας. Σε πολλά σημεία σημειώθηκαν δραματικές σκηνές: ο

δημογέροντας Χρήστος Καψάλης, όταν κυκλώθηκε από τους εισβολείς στο σπίτι του, όπου είχαν συγκεντρωθεί τραυματίες, γέροντες και γυναικόπαιδα, έβαλε φωτιά στην πυριτιδαποθήκη, ενώ ο μητροπολίτης Ρωγών Ιωσήφ ανατίναξε τον Ανεμόμυλο, στην τελευταία πράξη αντίστασης, όταν κυκλώθηκε από τους εχθρούς. Το πρωί της 10ης Απριλίου, ανήμερα των Βαΐων, η οθωμανική ημισέληνος κυμάτιζε στα χαλάσματα του Μεσολογγίου. Περίπου 1700 Έλληνες έπεσαν μαχόμενοι εκείνη τη νύχτα κα 6000 γυναικόπαιδα πουλήθηκαν σκλάβοι.

Η Επανάσταση μετά την πώση του Μεσολογγίου είχε σχεδόν κατασταλεί. Η φλόγα της, όμως, παρέμεινε άσβεστη, καθώς η ήττα μετατράπηκε σε νίκη. Ένα νέο κύμα φιλελληνισμού αναδύθηκε μετά την αμαύρωση του Αγώνα, εξαιτίας του εμφύλιου σπαραγμού. Αυτό με τη σειρά του επηρέασε εμμέσως την ευρωπαϊκή διπλωματία για τα εθνικά δίκαια των Ελλήνων. Πολλά έργα, ζωγραφι-

κά, λογοτεχνικά και άλλα, απαθανάτισαν τη θυσία των Μεσολογγιτών. Ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός έγραψε την ημιτελή ποιητική του σύνθεση «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», με τους γνωστούς στίχους από το Σχεδιάσμα Β':

Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει

Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει.

Τα μάτια η πείνα εμαύρισε' στα μάτια η μάνα μνέει'

Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει:

«Έρμο τουφέκι σκοτεινό, τι σ' έχω γω στο χέρι;

Οπού συ μου γινες βαρύ κι ο Αγαρηνός το ξέρει»

Το Μεσολόγγι απελευθερώθηκε στις 11 Μαΐου 1829. Το 1937 αναγνωρίστηκε ως «Ιερά Πόλις» και η Κυριακή των Βαΐων ορίστηκε ως επέτειος της εξόδου.

ΙΩΣΗΦΙΝΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Το πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας του 1830

Το Πρωτόκολλο της ανεξαρτησί-

ας του Ελληνικού κράτους (γνωστό

και ως Πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830) υπογράφηκε από την Αγγλία, τη Γαλλία και τη Ρωσία στις 3 Φεβρουαρίου του 1830.

Ήταν η πρώτη επίσημη, διεθνής διπλωματική πράξη που αναγνώριζε την Ελλάδα ως κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος με όλα τα δικαιώματα – πολιτικά, διοικητικά, εμπορικά – που εκπορεύονταν από την ανεξαρτησία της, το οποίο θα επεκτεινόταν νότια της συνοριακής γραμμής που όριζαν οι ποτα-

25η Μαρτίου 1821

Γεγονότα της Επανάστασης

Το πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας του 1830

(Συνέχεια από τη σελίδα 12)

μοί Αχελώος και Σπερχειός. Πρώτος Κυβερνήτης του νεοσύστατου κράτους (1830-1831) υπήρξε ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο οποίος ήδη

από το 1828 είχε φθάσει στην Ελλάδα ως Κυβερνήτης, μετά από ψήφισμα της Γ' Εθνοσυνέλευσης της Τροιζήνας την 1η Απριλίου 1827)

Με τη Συνθήκη οριζόταν επίσης ότι

πολίτευμα του ελληνικού κράτους θα ήταν η μοναρχία και ο ηγεμόνας του θα είχε τον τίτλο "Ηγεμών Κυριάρχης της Ελλάδος".

ΕΛΠΙΔΑ ΠΑΠΑΝΗ

Πάσχα

Παράδοση — Ήθη και Έθιμα

Το πασχαλινό αυγό

Από όλα τα σύμβολα που σχετίζονται με το Πάσχα, το αυγό, είναι το πιο χαρακτηριστικό. Ως πασχαλινό σύμβολο το αυγό βάφεται, στολίζεται, χρησιμοποιείται σε παιχνίδια και διακατέχεται από διάφορους συμβολισμούς.

Σαν σύμβολο της Ανάστασης, το αυγό ξεχώρισε για το συμβολισμό του όχι πια ως την αναγέννηση της φύσης αλλά του ανθρώπου. Οι χριστιανοί συμβόλισαν, δηλαδή, με το αυγό τον τάφο από τον οποίο εξήλθε, όταν αναστήθηκε, ο Χριστός.

Η καταγωγή των κόκκινων πασχαλινών αυγών διχάζεται. Μία ιστορία λέει πως όταν ο Αυτοκράτορας της Ρώμης έμαθε για την Ανάσταση του Χριστού ισχυρίστηκε πως αυτό είναι τόσο πιθανό όσο το να βαφτούν τα αυγά κόκκινα. Η Μαρία η Μαγδαληνή τότε επιβεβαίωσε το μήνυμα της Ανάστασης στον Αυτοκράτορα πηγαίνοντάς του ένα κόκκινο αυγό.

Ένας πολωνικός μύθος λέει πως η Μαρία, η μητέρα του Χριστού, προσπάθησε με ένα καλάθι αυγά να καλοπιάνει τους φρουρούς του υιού της στο σταυρό, παρακαλώντας

τους να είναι λιγότερο σκληροί μαζί του. **Τα δάκρυά της έπεσαν πάνω στα αυγά που κρατούσε και τα έβαψαν με ένα εκτυφλωτικό χρώμα.**

Πιο κοινότοπο είναι πως τα κόκκινα αυγά συμβολίζουν τον εορτασμό της λήξης της σαρακοστιανής νηστείας, αφού τόσο στην ορθόδοξη όσο και στην καθολική Εκκλησία, **τα αυγά αποτελούν "απαγορευμένο καρπό" για όσους θέλουν να τηρήσουν ευλαβικά τη σαρακοστή.**

Στις δυτικές χώρες τα αυγά αρχικά βάφονταν με φωτεινά χρώματα για να αναπαριστούν την ανοιξιάτικη ηλιοφάνεια και χρησιμοποι-

ούνταν σε διαγωνισμούς "αυγοκατρακυλισματος" ή δίνονταν ως δώρα. Αργότερα βάφονταν ή στολίζονταν με διάφορα σχέδια και ανταλλάσσονταν μεταξύ των ερωτευμένων, όπως τα δώρα των βαλεντινών, ενώ λέγεται πως σε κάποιες μεσαιωνικές χώρες τα αυγά δίνονταν το Πάσχα στους υπηρέτες.

Στη μεσαιωνική Αγγλία, συγκεκριμένα, το βάψιμο και η διακόσμηση των αυγών αποτελούσε έθιμο για όλες τις οικογένειες. Σύμφωνα με τα απομνημονεύματα του Εδουάρδου του πρώτου, το 1290 ξοδεύτηκαν 18 πένες (τεράστιο -τότε- ποσό) για να βαφτούν και να χρυσοστολιστούν 450 αυγά που θα χρησιμοποιούνταν σαν πασχαλινά δώρα.

Στη Γερμανία τα αυγά δίνονταν στα παιδιά μαζί με άλλα πασχαλινά δώρα, ενώ αργότερα δημιουργήθηκε το "κυνήγι του χαμένου αυγού". Πρόκειται για ένα παιχνίδι σύμφωνα με το οποίο το Πασχαλινό Κουνελάκι κρύβει καλά, σε κήπους και αυλές, τα πασχαλινά αυγά, τα οποία αργότερα αντικαταστάθηκαν με σοκολα-

(Συνέχεια στη σελίδα 14)

Πάσχα

Παράδοση – Έθνη και Έθιμα

Το πασχαλινό αυγό

(Συνέχεια από τη σελίδα 13)

τένια, και τα μικρά παιδάκια πρέπει να τα βρουν και να τα μαζέψουν στο καλάθι τους. Νικητής είναι αυτός που έχει μαζέψει τα περισσότερα.

Διαφορετικές κουλτούρες ανέπτυξαν δικούς τους τρόπους να διακοσμούν τα πασχαλινά αυγά. Σε μέρη της Γερμανίας και της Αυστρίας τη Μεγάλη Πέμπτη τα αυγά βάφονται πράσινα. Οι Σλάβοι διακοσμούν τα αυγά τους με ειδικά χρυσά και ασημένια σχέδια. Κάποιοι Αυστριακοί καλλιτέχνες σχεδιάζουν πατέντες δένοντας φτερά και μικρά φυτά γύρω από τα αυγά, τα οποία μετά βράζονται. Ύστερα τα φυτά αφαιρούνται αφήνοντας ένα εντυπωσιακό άσπρο σχέδιο.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το έθιμο, τα αυγά βάφονται κόκκινα για να τιμήσουν το αίμα του Χρι-

στού. Παλιότερα μάλιστα, που δεν υπήρχαν έτοιμες βαφές, οι νοικοκυρές χρησιμοποιούσαν φυσικά υλικά

για να βάψουν τα αυγά τους, όπως κρεμμύδια, παπαρούνες, παντζάρια, κ.λ.π.

Ιδιαίτερη αξία το πρώτο αυγό που θα βαφόταν. Σε πολλές περιοχές το ονόμαζαν "Το Αυγό της Παναγίας" και το φύλαγαν στο εικονοστάσι για 1 χρόνο, πιστεύοντας πως αυτό το αυγό βοηθάει στο ξεμάτιασμα ή

στο να ξεορκίσουν το χαλάζι και τις πλημμύρες. Την επόμενη χρονιά το έθαβαν στα χωράφια, για να είναι εύφορα, ή το έβαζαν στο μαντρί των ζώων για να ευλογήσει τη γονιμότητά τους.

Το έθιμο του αυγού στο τσουρέκι έχει τις ρίζες του στο Βυζάντιο. Στα Βυζαντινά χρόνια ξεκίνησε η κατασκευή κουλουριών που στο κέντρο τους είχαν ένα κόκκινο αυγό, ενώ αργότερα το έθιμο διατηρήθηκε και το κουλούρι εξελίχθηκε σε πασχαλινό τσουρέκι.

Όσο για το τσουγκρισμα, μπορεί να πιστεύετε ότι κατέχομε τα πρωτεία, το έθιμο όμως ξεκίνησε σαν παιχνίδι πρώτη φορά στη Βόρεια Αγγλία. Νικητής και τότε ήταν αυτός που τύχαινε να έχει το πιο σκληρό αυγό. Αργότερα το παιχνίδι μεταδόθηκε στη Βουλγαρία, τη Σερβία, την Κροατία και στη χώρα μας.

ΚΑΛΥΨΩ ΔΗΜΟΥ

Η μαγειρίτσα

Η μαγειρίτσα είναι το παραδοσιακό θεσπέσιο έδεσμα που τρώμε το βράδυ της Ανάστασης. Οι περισσότεροι γνωρίζουν από τι αποτελείται και πως φτιάχνεται η μαγειρίτσα. Όμως ξέρετε τι ακριβώς συμβολίζει και πως προέκυψε σαν έθιμο;

Το βράδυ της Ανάστασης είναι ουσιαστικά το τέλος της Σαρακοστής,

δηλαδή το τέλος της 40ημερης νηστείας από την Καθαρά Δευτέρα. Το πιάτο με την μαγειρίτσα είναι μια πολύ εύστοχη και ήπια επιλογή για το στομάχι, αφού όσοι νήστεψαν το κρέας για σαράντα ημέρες, θα πρέπει να προσέξουν και να ξεκινήσουν σταδιακά την κρεατοφαγία που ακολουθεί τις επόμενες ημέρες. Οπότε η μαγειρίτσα είναι το φαγητό που προετοιμάζει τον ανθρώπινο οργανισμό ώστε να μην πέσει κατ' ευθείαν στα βαθιά, με το αρνί και το κατσίκι της επόμενης μέρας. Γι' αυτό και επιλέχθηκε να τρώγεται το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου και καθιερώθη-

κε ως έθιμο.

Ωστόσο, ποιος είναι ο συμβολισμός της; Τα χορταρικά της συμβολίζουν τα πικρά χόρτα που έτρωγαν οι Εβραίοι προς ανάμνηση της πολύχρονης σκλαβιάς τους από τους Αιγύπτιους. Το Πάσχα των Εβραίων είναι εθνική γιορτή. Πάσχα στα εβραϊκά σημαίνει έξοδος ή διάβαση. Οι Χριστιανοί γιορτάζουν την Ανάσταση του Χριστού και το πέρασμα από τον θάνατο στη ζωή.

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ

Πάσχα

Παράδοση – Ήθη και Έθιμα

Το πασχαλινό τσουρέκι

Το Πάσχα, είθισται να φτιάχνουμε τσουρέκια. Μάλιστα, το έθιμο καλεί τις γυναίκες να ζυμώνουν τσουρέκια το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης. Γιατί, όμως, φτιάχνουμε τσουρέκια το Πάσχα;

Τα τσουρέκια είναι ο εξελιγμένος τύπος του πασχαλινού ψωμιού, της Λαμπροκουλούρας ή του Λαμπρόψωμου.

Το όνομα “τσουρέκι” προέρχεται από την Τουρκική λέξη “corek” που αναφέρεται σε οποιοδήποτε ψωμί είναι φτιαγμένο με ζύμη που περιέχει μαγιά, ενώ υπάρχουν πολλά είδη corek, τόσο αλμυρά όσο και γλυκά, που εμφανίζονται σε διάφορα σχήματα και μεγέθη ανάλογα με την περιοχή.

Το τσουρέκι είναι μόνο ένα από τα ποικίλα εορταστικά ψωμιά της ελληνικής παράδοσης, όμως ίσως είναι το πιο γνωστό. Εκτός από το τσουρέκι, υπάρχουν και άλλες ποικιλίες

Πασχαλινού ψωμιού γνωστές ως “λαμπροκούλουρα” ή “λαμπρόψωμο” ή με άλλες ονομασίες ανάλογα με την τοπική παράδοση.

Το ψωμί αυτό είναι συμβολικό, γιατί αντιπροσωπεύει την ανάσταση του Χριστού, καθώς το αλεύρι ζωντανεύει και μεταμορφώνεται σε ψωμί. Το ψωμί συμβόλιζε τη “ζωή” και στην ειδωλολατρική παράδοση και μπορούμε να βρούμε απομεινάρια της ακόμη και σήμερα, σε παραδόσεις όπως της προσφοράς Πασχαλινού ψωμιού και κόκκινων αβγών στους

τάφους αγαπημένων προσώπων κατά το Πάσχα.

Πρωί-πρωί τη μεγάλη Πέμπτη, σε όλη την Ελλάδα, οι γυναίκες καταπιάνονται με το ζύωμα. Ζυμώνουν με μυρωδικά τις κουλούρες της Λαμπρής και τις στολίζουν με λουρίδες από ζυμάρι και ξηρούς καρπούς.

Ανάλογα με το σχήμα που τους έδιναν παλιότερα είχαν και διάφορα ονόματα. “Κοφίνια”, “καλαθάκια”, “δοξάρια”, “αυγούλες”, “κουτσούνες”, “κουζουνάκια”.

Παρόμοιες κουλούρες έφτιαχναν και στα βυζαντινά χρόνια, τις «κολλυρίδες» και ήταν ειδικά ψωμιά για το Πάσχα, σε διάφορα σχήματα, που είχαν στο κέντρο ένα κόκκινο αυγό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ

Το σούβλισμα του αρνιού

Ένα από τα έθιμα του Πάσχα είναι και το σούβλισμα του αρνιού την Κυριακή του Πάσχα. Ένα έθιμο που προέρχεται από το εβραϊκό Πάσχα και σχετίζεται με την έξοδο των Εβραίων από την Αίγυπτο.

Σύμφωνα με την εβραϊκή παράδοση, ο Θεός μέσω του Μωυσή ζήτησε από όλους τους Εβραίους να θυσιάσουν από ένα αρνί για τη σωτηρία όλου του λαού από τη δουλεία των Αιγυπτίων και με το αίμα του να βάψουν τις πόρτες τους, για να προ-

στατευτούν από τους Αγγέλους που θα έστελνε για να τιμωρήσει τους Αιγύπτιους.

Στο Χριστιανικό Πάσχα το αρνί συμβολίζει τον Χριστό, γιατί ο Ιωάννης ο Βαπτιστής είχε παρομοιάσει τον Ιησού με τον Αρνό του Θεού, αφού θυσιάστηκε για τη σωτηρία μας, παίρνοντας στις πλάτες του τις αμαρτίες όλου του κόσμου.

Έτσι και για τους Χριστιανούς,

νούς, αλλά και για τους Εβραίους το αρνί αποτελεί προσφορά στον Θεό, το οποίο πλέον σουβλίζεται το πρωί της Κυριακής του Πάσχα και τρώγεται πριν τον Εσπερινό της Αγάπης.

Στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας μαζί με το αρνί σουβλίζουν και κοκορέτσι.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ

Πάσχα

Πασχαλινά έθιμα

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

Κάθε χρόνο σε όλη την Ελλάδα, η γιορτή του Πάσχα γιορτάζεται με έναν τρόπο μοναδικό, με έθιμα και παραδόσεις που δίνουν ξεχωριστό χρώμα και «καλούν» τις τοπικές κοινωνίες να συμμετέχουν στο πνεύμα των ημερών.

Οι Μπόπηδες στη Σπιανάδα

Στο όμορφο νησί της Κέρκυρας, κάθε Μεγάλο Σάββατο το πρωί, λαμβάνει χώρα στην πλατεία Σπιανάδα το έθιμο «Μπόπηδες».

Την πρώτη Ανάσταση στις 12 το μεσημέρι, οι κάτοικοι της Κέρκυρας, που έχουν στολίσει τα ψηλά παραθυρόφυλλά τους με κόκκινα εμβλήματα και λουλούδια, πετάνε τους «Μπόπηδες», πήλινα κανάτια που είναι δεμένα με κόκκινες κορδέλες.

Πολλοί το θεωρούν μεσαιωνικό έθιμο, από την εποχή της Ενετοκρατίας, λόγω των Βενετών, που έσπαγαν τις στάμνες την Πρωτοχρονιά, για να τους φέρει η καινούρια χρονιά αγαθά στο σπιτικό τους. Οι ορθόδοξοι μετέφεραν το έθιμο στις ημέρες του Πάσχα.

Η δεύτερη εκδοχή, με μεσαιωνικές ρίζες κι αυτή, μας μιλάει για προσπάθεια να εκδιωχθούν τα «μολύσματα», τα μοχθηρά πνεύματα που έβαζαν σε πειρασμό τους αν-

θρώπους την προηγούμενη χρονιά.

Η τρίτη εκδοχή κάνει λόγο για παγανιστική προέλευση. Η συλλογή των φρέσκων καρπών απαιτεί νέα κανάτια και δοχεία για την αποθήκευσή τους. Έτσι τα παλιά πετιούνται

και, μάλιστα, όσο πιο τελετουργικά γίνεται αυτό, τόσο πιο αποδοκίμαθα είναι και η νέα συγκομιδή.

Σύμφωνα με τη θρησκευτική μας παράδοση, το σπάσιμο των «Μπόπηδων» αναπαριστά, την οργή για τη προδοσία του Ιούδα.

Το έθιμο συνοδεύουν βροντεροί κανονιοβολισμοί που ακούγονται από το Παλιό Φρούριο της Κέρκυρας, αλλά και οι φιλαρμονικές του τύπου που παίζουν θρησκευτικά εμβατήρια. Οι παρευρισκόμενοι στο έθιμο σπεύδουν να μαζέψουν τα κομμάτια από τα σπασμένα πήλινα κανάτια, να τα πάρουν σπίτι τους και να τα κρατήσουν στο εικονοστάσι τους καθώς -σύμφωνα με τους Κερκυραίους- φέρουν τύχη και ευημερία.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Από τις σούβλες στους λάκκους

Όλα τα χωριά της Στερεάς Ελλάδας, την περίοδο του Πάσχα αποκτούν ζωή.

Τα πασχαλινά έθιμα σ αυτές τις περιοχές έχουν τις ρίζες τους στον περασμένο αιώνα και ζωντανεύουν όλο και περισσότερο καθώς οι νεότερες γενιές μετέχουν με κέφι τόσο στην προετοιμασία του «λάκκου» της φωτιάς και στο σούβλισμα όσο και

στο πασχαλινό γλέντι που ακολουθεί.

Τη Μεγάλη Παρασκευή στη **Λαμία**, σημαντικό γεγονός είναι η περιφορά και κυρίως η συνάντηση των Επιταφίων στην πλατεία της πόλης, με τη συμμετοχή της φιλαρμονικής και χιλιάδων κατοίκων και επισκεπτών.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΖΑΙΜΗ

Ο Ιούδας καίγεται

Στην Υπάτη, το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα, πραγματοποιείται το «κάψιμο του Ιούδα», έθιμο που χάνεται στα βάθη του παρελθόντος, ενώ στο προαύλιο της εκκλησίας του Αγ. Νικολάου ο παπάς σέρνει τον αναστάσιμο χορό ψάλλοντας το «Χριστός Ανέστη».

Οι εορτασμοί κρατάνε μέχρι την Τετάρτη μετά το Πάσχα, όταν οι άντρες του χωριού ανεβαίνουν στην Παναγία Αρσαλή (Αγία Ιερουσαλήμ), διανύοντας με τα πόδια μια απόσταση περίπου δύο ωρών για να φτάσουν στη σπήλαιο—εκκλησιά, όπου διανυκτερεύουν.

Το ίδιο βράδυ, οι γυναίκες και τα παιδιά ανάβουν φωτιές στο κεντρικό σταυροδρόμι και καίνε τα παλιά μαγιάτικα στεφάνια, χορεύοντας και τραγουδώντας παραδοσιακά μαγιάτικα τραγούδια.

ΕΒΙΤΑ ΓΚΟΤΣΗ

Χριστός Ανέστη, χαλάζι να μην πέσει

Ένα παραξενο έθιμο γίνεται στα χωριά της δυτικής Φθιώτιδας και πραγματοποιείται τη νύχτα της Ανάστασης. Ένας επίτροπος της εκκλησίας παίρνει μια σκλίδα (καλάμι από

Πάσχα

Πασχαλινά έθιμα

Πασχαλινά έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

(Συνέχεια από τη σελίδα 16)

βρίζα) η όποια είναι αγιασμένη από τον αγιασμό των Φώτων. Ο επίτροπος ανεβαίνει στο καμπαναριό ψηλά και την ανάβει για να προφυλάξουν ολόκληρη την περιοχή από το χαλάζι. Όποιο μέρος δει το φως αυτής της σκλίδας δεν κινδυνεύει από χαλάζι στην πόλη του .

ΕΒΙΤΑ ΓΚΟΤΣΗ

Λεωνίδιο : Με το που ακούγεται το πρώτο «Χριστός Ανέστη» πάνω από 500 πολύχρωμα αερόστατα ελευθερώνονται στον ουρανό και τον αναστάσιμο έθιμο, που δεν γίνεται να αφήσει κανέναν ασυγκίνητο. Η πρωτεύουσα της Τσακωνιάς αποτελεί έναν προορισμό που πρέπει να επισκεφτεί κανείς έστω και μία φορά στη ζωή του τις ημέρες του Πάσχα.

Ρουκετοπόλεμος στη Χίο

Χίος : Κάθε άνοιξη το νησί «φοράει» τα γιορτινά του και ετοιμάζεται για τη μεγάλη γιορτή του Πάσχα. Ο ρουκετοπόλεμος είναι ένα έθιμο που τηρείται κάθε Πάσχα στο Βροντάδο της Χίου. Οι δύο «αντίπαλες» ενότητες, του Αγίου Μάρκου και της Παναγίας της Ερειθιανής, εκτοξεύουν το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου χιλιάδες αυτοσχέδιες ρουκέτες με στόχο το καμπαναριό της αντίπαλης εκκλησίας, δημιουργώντας ένα μοναδικό θέαμα. Από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας ακόμα κρατάει αυτός ο

ιδιότυπος «πόλεμος» μεταξύ των ενοριών.

Καρδίτσα : Τόσο στην Καρδίτσα όσο και σε ολόκληρο τον Θεσσαλικό κάμπο τα έθιμα είναι περίπου τα ίδια. Σύμφωνα με την παράδοση, στον κάμπο οι Καραγκούνηδες περίμεναν να πει ο παπάς το «Δεύτε, λάβετε φως» και εκείνος που θα έφτανε πρώτος χτυπούσε την καμπάνα της Εκκλησίας. Σε αυτόν που θα χτυπούσε την καμπάνα τη Λαμπρή όλη η χρονιά θα του έφερνε γούρι – στο σπίτι, στα χωράφια αλλά και στα ζώα του. Την Κυριακή του Πάσχα οι Θεσσαλοί ετοιμάζουν και βάζουν τις σουβλες στη φωτιά. Εκτός από το αρνάκι, στο γιορτινό τους τραπέζι πρωταγωνιστούν επίσης το κοκορέτσι, το κοντοσούβλι και τα γαρδουμπάκια. Φυσικά η παραδοσιακή χορτόπιτα (με χόρτα από τον κήπο τους) βρίσκεται σε κάθε τραπέζι. Το απόγευμα του Πάσχα πηγαίνουν στην Εκκλησία να ακούσουν τη λειτουργία της Αγάπης και να αφήσουν στο ναό τις πασχαλινές λαμπάδες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ

Πρέβεζα : Το «Διαβολοπάζαρο», στο γραφικό λιθόστρωτο στην Πρέβεζα, αναβιώνει κάθε χρόνο το έθιμο της πρώτης Ανάστασης. Μόλις ο ιερέας του Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Χαράλαμπος σημάνει την πρώτη Ανάσταση, οι ήχοι των κροτίδων ξεσηκώνουν την πόλη, ενώ πήλινα κανάτια σπάζουν στο πλακόστρωτο του «Διαβολοπάζαρου».

Σκαλισμένη πάνω σε πέτρα σε εμφανές σημείο στο στενό δρομάκι, είναι

Πρώτη Ανάσταση στην Πρέβεζα

η ιστορία της ονομασίας του «Διαβολοπάζαρου». «Μια φορά κατά την διάρκεια της Τουρκικής Κατοχής, ήταν στην Πρέβεζα ένας Τούρκος στρατιωτικός διοικητής πολύ σκληρός και βίαιος. Ένα βράδυ, οι κάτοικοι αυτού του δρόμου, άλειψαν με σαπούνι το καλντερίμι στο σημείο όπου είχε την πιο απότομη κλίση. Όταν την επόμενη ο διοικητής πέρασε από εδώ, το άλογό του γλίστρησε κι' ο ίδιος έπεσε φωνάζοντας, «Διαβολοπάζαρο».

Στο χωριό Γηρομέρι Φιλιατών τη Δευτέρα του Πάσχα, οργανοπαίχτες πηγαίνουν πάνω από τους τάφους για να αναβιώσουν το μοναδικό ταφικό έθιμο στην Ελλάδα που έχει ρίζες στις αρχές του 18ου αιώνα. Αμέσως μετά την θεία λειτουργία στον ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής στο νεκροταφείο του χωριού, κάτοικοι και συγγενείς νεκρών στέκονται δίπλα τους τάφους. Με κλαρίνα, ντέφια, λαούτα και ακορντεόν, σπάει η νεκρική σιωπή και γιορτάζουν τη Λαμπρή, με τους δικούς τους ανθρώπους που έφυγαν. Οι συγγενείς του νεκρού παραγγέλλουν το αγαπημένο τραγούδι του για να ακουστεί πάνω από τον τάφο του. Στη συνέχεια, όλοι όσοι βρίσκονται στο νεκροταφείο, στήνουν γλέντι με παραδοσιακά τραγούδια. Για να συνεχιστεί το έθιμο από γενιά σε γενιά στο νεκροταφείο βρίσκονται και τα παιδιά του χωριού.

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ

Πάσχα

Έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας

Κυριακή των Βαΐων : Ο Χριστός μπαίνει στην πόλη χωρίς την βασιλική πολυτέλεια, καθισμένος επί πώλου όνου, αντί για ροδοπέταλα και τελετές, τα μικρά παιδιά κουνούν τα βάγια των φοινίκων, αντί να τον υποδεχτούν οι πολιτικοί και θρησκευτικοί ηγέτες του τόπου.

Τα βάγια : Χαρακτηριστικό έθιμο της ημέρας είναι ο στολισμός των εκκλησιών με βάγια.

Μετά τη λειτουργία ο παπάς ευλογεί και δίνει στους πιστούς σταυρούς από βάγια, τους οποίους βάζουμε στα εικονίσματα ή όπου αλλού χρειαζόμαστε προστασία.

Παλιότερα τα έδιναν στα νιόπαντρα ζευγάρια για το καλό του γάμου τους. Πίστευαν πως η γονιμοποιός δύναμη που κρύβουν τα βάγια, θα μεταφερόταν και στις ίδιες και η μια χτυπούσε την άλλη με αυτά.

Το ψάρι : Σε όλη την Ελλάδα υπάρχει και το έθιμο να τρώμε ψάρι αυτή την ημέρα και σχετικά υπάρχει και η παροιμία, «Την ημέρα των Βαγιών, τρώμε ψάρι και κολιό και την άλλη Κυριακή, τρώμε το παχύ αρνί». Ακόμα και για όσους κάνουν τη 40ήμερη νηστεία του Πάσχα, επιτρέπεται στο τραπέζι το λάδι, το ψάρι και η κατανάλωση κρασιού.

Από τη **Μεγάλη Δευτέρα** αρχίζουν οι προετοιμασίες για το Πάσχα με τις νοικοκυρές να ασπρίζουν τα σπίτια τους, να καθαρίζουν τις αυλές, τους δρόμους και να δίνουν μια ξεχωριστή λαμπερή όψη στο σπίτι προκειμένου να υποδεχθούν την Ανάσταση.

Η **Μεγάλη Τρίτη** είναι αφιερωμένη

στη μνεία του ιερού ευαγγελίου που αναφέρεται στη δριμύτατη καταγγελία του Ιησού κατά των θρησκευτικών αρχηγών του Ισραήλ, των Γραμματέων και των Φαρισαίων, και αφετέρου στην παραβολή των δέκα παρθένων.

Τη **Μεγάλη Τέταρτη** και μετά από την ολοκλήρωση του ευχέλαιου στις εκκλησίες ξεκινούν στα σπίτια οι προετοιμασίες για τα ζύμωμα.

Τη **Μεγάλη Πέμπτη** ζυμώνουν και ψήνουν τα πασχαλινά τσουρέκια καθώς και τις αυγοκουλούρες πλουμισμένες με ξόμπλια και κόκκινα αυγά, τις οποίες συνήθως προορί-

ζουν για τα παιδιά της οικογένειας και τα βαφτιστήρια. Την ίδια μέρα φτιάχνουν τα κρητικά καλιτσούνια με μυζήθρα και βάφουν επίσης τα κόκκινα αυγά στα οποία παλαιότερα χρησιμοποίησαν τα παντζάρια και την κόκκινη παπαρούνα για τη βαφή τους.

Κάθε Μεγάλη Πέμπτη σε πολλά σημεία της Ελλάδας βγαίνουν στα χωράφια και τα περιβόλια και μαζεύουν λεμονανθούς και αγριολούλουδα φτιάχνοντας στεφάνια για να τα τοποθετήσουν το βράδυ της ίδιας ημέρας στον Εσταυρωμένο Ιησού.

Όμως τη Μεγάλη Πέμπτη σύμφωνα

με την επικρατούσα παράδοση κανείς δεν πρέπει να πιάσει στα χέρια του καρφί, σφυρί ή βελόνα, για να καρφώσει κάτι ή να ράψει γιατί είναι «σαν να σταυρώνει τον Χριστό».

Ένα έθιμο που διατηρείται ακόμη αφορά τη **Μεγάλη Παρασκευή** και μετά τις «Μεγάλες Ώρες», όπου παιδιά κάθε ηλικίας βγαίνουν στους δρόμους των χωριών και από τις αυλές των σπιτιών μαζεύουν λουλούδια μεταφέροντας τα σε πανεράκια στις εκκλησίες για τον στολισμό των Επιταφίων.

Επίσης σε χωριά της Κρήτης στην περιοχή της Πεδιάδας υπάρχει το έθιμο με τα κάλαντα της Μεγάλης Παρασκευής η «το μοιρολόι της Παναγιάς» με νεαρούς και νεαρές να κρατούν ένα Σταυρό με στεφάνι και να γυρνούν τους δρόμους των χωριών περνώντας πόρτα-πόρτα και ψάλλοντας το:

«Σήμερα μαύρος ουρανός σήμερα Μαύρη Μέρα Σήμερα έβαλαν βουλή οι άνομοι Εβραίοι.

Οι άνομοι και τα σκυλιά οι τρισκαταραμένοι...».

Τη Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ γίνεται με κατάνυξη η περιφορά του Επιταφίου και σε ορισμένα χωριά η περιφορά δεν γίνεται μόνο στους δρόμους αλλά και στο κοιμητήριο όπου ο Σταυρός που προπορεύεται του Επιταφίου μεταφέρεται σε ένα ένα μνήμα προκειμένου ο ιερέας να μνημονεύσει τους νεκρούς.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΑΝΤΗ

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ

ΠΑΡΙΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Πάσχα

Πασχαλινές συνταγές

Μαγειρίτσα

Υλικά : 1 συκωταριά από μικρό αρνί, 1 αντεριά από μικρό αρνί, 1/4 φλ. Ελαιόλαδο, 2 μέτρια ξερά κρεμμύδια, 10 φρέσκα κρεμμυδάκια ψιλοκομμένα, 2 μαρούλια χοντροκομμένα, 1 μικρό ματσάκι άνηθο ψιλοκομμένο, 2 φλ. ζωμό κρέατος (ή νερό), 1/3 φλ. ρύζι γλασέ (προαιρετικά).

ΓΙΑ ΤΟ ΑΥΓΟΛΕΜΟΝΟ : 2 αυγά, χυμό από 2 μέτρια λεμόνια, αλάτι, πιπέρι, λίγος ψιλοκομμένος άνηθος.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Τα ζεματίζουμε σε βραστό νερό για 10' . Πετάμε το νερό.

Στραγγίζουμε τη συκωταριά για τη μαγειρίτσα και την αφήνουμε να κρυώσει.

Με ένα ψαλίδι κουζίνας ψιλοκόβουμε τασε πολύ μικρά κομμάτια.

Ζεσταίνουμε τασε κατσαρόλα και σοτάρουμε το ψιλοκομμένο ξερό κρεμμύδι και τα λευκά μέρη από τα φρέσκα κρεμμυδάκια. Κρατάμε τα πράσινα φύλλα των κρεμμυδιών για αργότερα.

Προσθέτουμε την ψιλοκομμένη συκωταριά και τα ψιλοκομμένα εντεράκια.

Τα σοτάρουμε για 10' ανακατεύοντας τακτικά.

Προσθέτουμε το βραστό νερό ή ζωμό κρέατος μέχρι να σκεπαστούν τα υλικά. Μπορούμε στο μαγείρεμα για τη μαγειρίτσα να χρησιμοποιήσουμε ζωμό από βραστό κρέας, ζωμό εμπορίου ή νερό.

Σιγοβράζουμε το φαγητό μας σκεπασμένο για 15-20' για να μαλακώσουν τα υλικά.

Δένουμε με σπάγκο κουζίνας τα χοντρά κοτσάνια άνηθου σε δεματάκι και τα βάζουμε μέσα.

Προσθέτουμε το χοντροκομμένο μαρούλι και το ελάχιστο ρύζι (κατά προτίμηση καρολίνα ή γλασέ).

Προσθέτουμε και τα ψιλοκομμένα πράσινα φύλλα κρεμμυδιών που κρατήσαμε στην αρχή.

Βάζουμε αλάτι και πιπέρι και σιγοβράζουμε τη μαγειρίτσα γύρω στα 15 ' μέχρι να σκάσει το ρύζι.

Μετά από 15' προσθέτουμε τον ψιλοκομμένο άνηθο και ελέγχουμε το αλάτι, το πιπέρι και τα υγρά του φαγητού.

Προσθέτετε ζωμό ή λίγο ζεστό νερό, κατά βούληση, αν θέλετε πιο αραιή σούπα.

ΓΙΑ ΤΟ ΑΥΓΟΛΕΜΟΝΟ

Χωρίζουμε τα ασπράδια από τους κρόκους.

Σε ένα μπολ χτυπάμε τα ασπράδια με σύρμα να γίνουν απαλή μαρέγκα.

Προσθέτουμε έναν έναν τους κρόκους και χτυπάμε να γίνει παχύ αυγολέμονο κρέμα.

Ρίχνουμε λίγο λίγο το χυμό λεμονιού χτυπώντας με το σύρμα το αυγολέμονο.

Προσθέτουμε λίγο ψιλοκομμένο άνηθο.

ΑΜΕΛΙΑ ΛΕΚΑ

Κοκορέτσι

Υλικά

1-2 αρνίσια συκωταριές με τα γλυκάδια, 1-2 αρνίσια σκέπες, 1 κιλό έντερα από αρνάκι, χυμός από 2-3 λεμόνια, 1 κουταλάκι του γλυκού ρίγανη, λίγο δυόσμο (προαιρετικά), φρεσκοτριμμένο πιπέρι, αλάτι

Εκτέλεση

Πλένουμε τα έντερα πολύ καλά με άφθονο χλιαρό νερό. Τα γυρίζουμε μέσα έξω με μολύβι ή με βελόνα πλεξίματος ή με ένα χοντρό καλαμάκι και τα ξαναπλένουμε. Τα βάζουμε

σε μια λεκανίτσα, τα ραντίζουμε με λεμόνι να ασπρίσουν και να σφίξουν και να φύγει η βαριά μυρωδιά τους.

Τα έντερα πλένονται καλύτερα, αν εφαρμόσουμε τη μία άκρη από τα έντερα στη βρύση. Το χλιαρό τρεχούμενο νερό γεμίζει τα έντερα και παρασύρει τις βρομιές. Για να διευκολυνθούμε στο πλύσιμο προωθούμε το χλιαρό τρεχούμενο νερό, πιέζοντας εξωτερικά με τα δάχτυλά μας, ώστε να ξεπλυθεί το έντερο σε όλο του το μήκος.

Πλένουμε προσεχτικά με χλιαρό νε-

ρό τη συκωταριά. Την κόβουμε σε ορθογώνια, χοντρά μπασιουνάκια και τα βάζουμε σε μια μικρή μεταλλική λεκάνη. Το πάχος των κομματιών εξαρτάται από τη διάμετρο της σούβλας, που χρησιμοποιούμε.

Αλατοπιπερώνουμε και πασπαλίζουμε με ρίγανη και με φρέσκο ψιλοκομμένο δυόσμο. Τα ανακατεύουμε με τα χέρια μας, ώστε όλα τα κομμάτια να πασπαλιστούν καλά με το αλατοπίπερο και τα μυρωδικά.

(Συνέχεια στη σελίδα 20)

Πάσχα

Πασχαλινές συνταγές

Κοκορέτσι

(Συνέχεια από τη σελίδα 19)

Πλένουμε με νερό τη σουβλα και κατόπιν την καθαρίζουμε τρίβοντας τη με ένα σφουγγάρι, το οποίο εμποτίσαμε με χυμό λεμονιού. Αρχίζουμε να περνάμε εναλλάξ στη σουβλα, από τη μυτερή πλευρά της, τα κομμάτια από τη συκωταριά και τις σκέπες, που τις έχουμε κόψει σε μικρά κομμάτια.

Όταν τελειώσουμε τα πιέζουμε και από τις 2 άκρες της σουβλας να ενωθούν, χωρίς να δημιουργούνται κενά, αλλά και χωρίς να είναι πολύ σφιχτά μεταξύ τους. Περνάμε τη μία άκρη του εντέρου στη μυτερή πλευρά της σουβλας κάθετα, για να πιάσει καλά και να στερεωθεί επαρκώς.

Τυλίγουμε το έντερο παράλληλα με τη σουβλα σε όλο το μήκος της, δημιουργώντας παραλληλόγραμμες λωρίδες. Αφού δημιουργηθούν πολλές παράλληλες λωρίδες και καλυφ-

θεί η συκωταριά με το έντερο κατά μήκος της σουβλας, τότε αρχίζουμε να περνάμε

κυκλικά το έντερο, σχηματίζοντας από τη μία άκρη στην άλλη το κοκορέτσι.

Συνεχίζουμε να καλύπτουμε όλο το μήκος της σουβλας, μέχρι να τελειώσουν τα έντερα.

Αλατοπιπερώνουμε, αφήνουμε τη σουβλα όρθια για 1-2 ώρες να στραγγίσει το κοκορέτσι τα πολλά υγρά του και το ψήνουμε στα κάρ-

βουνα.

Στην αρχή χρειαζόμαστε δυνατή φωτιά. Γυρίζουμε γρήγορα τη σουβλα, μέχρι να δημιουργηθεί κρούστα εξωτερικά.

Ψήνουμε για περίπου 1 ώρα. Αλείφουμε συχνά με ελαιόλαδο ή με λιωμένο βούτυρο. Προσέχουμε πάντα να υπάρχει ανάλογη κατανομή στη φωτιά, ώστε να ψηθεί το κοκορέτσι ομοιόμορφα.

Δοκιμάζουμε τρυπώντας το κοκορέτσι με ένα πιρούνι. Αν δε βγάλει υγρά, το κοκορέτσι είναι έτοιμο.

Αν δε το ψήσουμε στα κάρβουνα, τραβάμε προσεχτικά τη σουβλα και βάζουμε το κοκορέτσι σε ταψί να ψηθεί στο φούρνο στους 180°C αδειάζοντας το νερό, που βγάζει και γυρίζοντάς το να ροδίσει και από τις 2 πλευρές.

Σερβίρετε σε πιατέλα με φύλλα μαρουλιού, φέτες ντομάτας και μαϊντανό.

ΠΑΡΙΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Πώς βάφουμε τα πασχαλινά αυγά

Κάθε Πάσχα παραδοσιακά τη Μεγάλη Πέμπτη βάφουμε τα κόκκινα αυγά.

Πως γίνεται το βάψιμο των αυγών

Όταν το νερό αρχίσει να κοχλάζει, ρίξτε μέσα μία κουταλιά ξύδι και σβήστε το μάτι. Αφήστε την κατσαρόλα πάνω στο μάτι σκεπασμένη για 20 λεπτά για να γίνουν τα αυγά σφιχτά.

Βγάλτε ένα ένα τα βρασμένα αυγά από την κατσαρόλα και τοποθετήστε τα με μία πετσέτα να στεγνώσουν καλά και να κρυώσουν.

Σε κάθε περίπτωση, ανάλογα με τη βαφή που χρησιμοποιείτε, αφήστε τα μέσα σε αυτή όσο χρειάζεται.

Φορέστε οπωσδήποτε γάντια για τα αυγά βάφουν και θα ποτίσουν με χρώμα τα χέρια σας.

ΗΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ—ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι βιταμίνες

Οι **βιταμίνες** είναι χημικές ενώσεις, απαραίτητες σε ελάχιστες ποσότητες, για τη σωστή λειτουργία του οργανισμού. Αν ένας οργανισμός δε λαμβάνει τις απαραίτητη ποσότητα βιταμινών και υπάρχει έλλειψη, τότε μπορεί να αλλάξει η μεταβολική ισορροπία του.

Υπάρχουν 13 είδη βιταμινών, τα οποία προσλαμβάνονται κυρίως με τις τροφές και διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: τους **υδατοδιαλυτές** και **λιποδιαλυ-**

τές.

Οι **υδατοδιαλυτές** βιταμίνες έχουν την ιδιότητα να διαλύονται στο νερό. Δεν αποθηκεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα στον οργανισμό και γι' αυτό δεν είναι τοξικές, αλλά αυτό σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να λαμβάνονται καθημερινά. Τέτοιες βιταμίνες είναι οι C (εσπεριδοειδή, ντομάτες, κουνουπίδι, πιπεριές, φράουλες), B1 (δημητριακά, ξηρούς καρπούς, χοιρινό κρέας), B2 (γαλακτοκομικά, αυγά, κρέας, σукώτι), B5 (ψάρι,

όσπρια) και B6 (θαλασσινά, λαχανικά).

Οι **λιποδιαλυτές** βιταμίνες είναι αδιάλυτες στο νερό, ενώ διαλύονται στα λίπη. Αυτό σημαίνει ότι ο οργανισμός τις λαμβάνει από τροφές που έχουν λίπος και γι' αυτό είναι τοξικές. Ανεπάρκεια σε αυτές τις βιταμίνες μπορεί να εμφανίσουν τα άτομα που κάνουν αυστηρή δίαιτα χωρίς λίπη. Τέτοιες βιταμίνες είναι οι A (σукώτι, γάλα, ντομάτα, σκούρα πράσινα λαχανικά, κίτρινα φρούτα), D (λιπαρά ψάρια, γάλα και έκθεση στον ήλιο), E (φυτικά λιπαρά, ξηροί καρποί, αβοκάντο, όσπρια) και K (σукώτι).

Συχνότερες συνέπειες έλλειψης βιταμινών είναι η εξάντληση και η κούραση από αβιταμίνωση. Γι' αυτό το λόγο, οφείλουμε να προσέχουμε τη διατροφή μας και σε περίπτωση δίαιτας να κάνουμε συχνά έναν έλεγχο βιταμινών.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Τι είναι τó Έτος Φωτός ;

Έτος φωτός είναι η μια μονάδα μέτρησης μήκους απόστασης. Είναι η απόσταση που θα ταξιδέψει ένα φωτόνιο που κινείται στο κενό σε ένα έτος (365,25 ημέρες Ιουλιανό ημερολόγιο). Ένα έτος φωτός ισοδυναμεί με 9.460.730.472.580.800 μέτρα. Το έτος φωτός χρησιμοποιείται για τη μέτρηση αποστάσεων μεταξύ άστρων.

ΕΒΙΤΑ ΓΚΟΤΣΗ

Γαλαξιακό τανγκό με σπάνιους παρτενέρ

Άλλη μια εντυπωσιακή σκηνή από τον απέραντο κόσμο του Διαστήματος προσέθεσε στην ατελείωτη λίστα του το διαστημικό τηλεσκόπιο Hubble που εδώ και τρεις δεκαετίες μας αποκαλύπτει όσα συμβαίνουν σε κάθε σημείο του Σύμπαντος. Οι κάμερες του Hubble εστίασαν σε απόσταση 320 εκατ. ετών φωτός από τη Γη στον αστερισμό της Ανδρομέδας. Εκεί βρίσκεται ένας μεγάλος σπειροειδής γαλαξίας, ο NGC 169,

και ένας μικρότερος, ο IC 1559. Πρόκειται για ένα σπάνιο είδος γαλαξία με αστέρια, αέριο και σκόνη σε τροχιά με δακτυλίους κάθετα προς το επίπεδο του γαλαξιακού δίσκου. Οι δύο γαλαξίες έχουν πλησιάσει τόσο κοντά ο ένας στον άλλο που προκαλούνται σε αυτούς αλληλεπιδράσεις τις οποίες κατέγραψε με λεπτομέρεια και σε τρισδιάστατη απεικόνιση το Hubble. Αυτό το γαλαξιακό ζεύγος έχει λάβει την κωδι-

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Γαλαξιακό τανγκό με σπάνιους παρτενέρ

(Συνέχεια από τη σελίδα 21)

κή ονομασία Ayr 282 και οι επιστήμονες το μελετούν για να διαπιστώσουν τις κοσμικές διεργασίες και φαινόμενα που εξελίσσονται εκεί

μεταβάλλοντας τη δομή και τη μορ-

φή τους. Στην εικόνα που δόθηκε στη δημοσιότητα είναι ορατή μια λωρίδα που ενώνει τους δύο γαλαξίες. Σε αυτή την λωρίδα υπάρχουν

άστρα, κοσμική σκόνη και αέρια τα οποία μετακινούνται από τον ένα γαλαξία προς τον άλλο εξαιτίας των βαρυτικών αλληλεπιδράσεων ανάμεσα τους. Είναι επίσης ενδιαφέρον ότι και οι δύο γαλαξίες έχουν ενεργούς πυρήνες κάτι που σύμφωνα με την κρατούσα θεωρία σημαίνει ότι συντελούνται εκεί διαφόρων ειδών μη αστρικής προέλευσης κοσμικά φαινόμενα που με τις υπάρχουσες γνώσεις που διαθέτουμε για το Σύμπαν εξηγούνται μόνο από την ύπαρξη μιας υπερμεγέθους μαύρης τρύπας η οποία είναι ενεργή και συσσωρεύει μάζα γύρω από αυτή.

ΠΑΡΙΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

Άλκη Ζέη : Το καπλάνι της βιτρίνας

Πρωταγωνιστές στο βιβλίο είναι δύο αδερφές η Μέλια και η Μυρτώ και το Καπλάνι, που είναι μια βαλσαμωμένη τίγρης με ένα μαύρο και ένα γαλάζιο μάτι.

Τα κορίτσια δεν πηγαίνουν στην αρχή στο σχολείο και τους κάνει τα μαθήματα ο παππούς τους.

Εκείνο το καλοκαίρι πήγαν διακοπές πιο νωρίς από άλλες φορές στο νησί εκεί είχαν πολλούς φίλους. Τις περιπέτειες για το καπλάνι της έλεγε στα κορίτσια ο ξάδερφός τους ο Νίκος.

Ο Νίκος όταν επιβλήθηκε δικτατορία είπε πως θα φύγει από το νησί γιατί ήταν επικίνδυνο εάν έμενε να συλληφθεί, όμως στα

αλήθεια είχε κρυφτεί σε ένα ερειπωμένο μύλο. Τα κορίτσια μαζί με έναν φίλο τους βοηθούσαν κρυφά τον Νίκο και του πήγαιναν φαγητό και μηνύματα.

Οι γονείς των κοριτσιών αποφάσισαν πως θα ξεκινούσαν να πηγαίνουν σχολείο τα παιδιά. Μια ημέρα όμως οι στρατιώτες μπήκαν στο σπίτι τους για να ψάξουν να βρουν τον Νίκο και πληροφορίες από εκείνη την ημέρα τα κορίτσια δεν ξανά πήγαν στο σχολείο.

Τελικά ο Νίκος έφυγε από την Ελλάδα για Ισπανία για να πολεμήσει.

ΕΒΙΤΑ ΓΚΟΤΣΗ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

Ο Χάρι Πότερ και η κάμαρα με τα μυστικά

Η δεύτερη χρονιά στο «Χόγκουαρτς» είναι εξίσου συναρπαστική με την πρώτη: ο καινούργιος φαφλατάς καθηγητής Γκιλντρόι Λόκχαρτ ακολουθεί τον Χάρι κατά πόδας, η Μυρτιά που κλαίει στοιχειώνει τις τουαλέτες των κοριτσιών, και η Τζίνι, η μικρότερη αδελφή του Ρον Ουέσλι, για κάποιον περίεργο λόγο επιζητά συνέχεια την προσοχή του.

Όλα αυτά, όμως, θα αποδειχτούν εντελώς ασήμαντα όταν ξεπηδήσουν τα αληθινά προβλήματα όταν

κάποιος – ή κάτι – αρχίσει να «μαρμαρώνει» μαθητές του «Χόγκουαρτς». Μήπως πίσω από αυτό κρύβεται ο Ντράκο Μαλφόι, ο πιο μισητός αντίπαλος του Χάρι; Ή ο Χάγκριντ, του οποίου το μυστηριώδες παρελθόν έρχεται επιτέλους στο φως; Ή μήπως τελικά είναι αυτός που υποπτεύονται όλοι στο «Χόγκουαρτς»... ο ίδιος ο Χάρι Πότερ;

ΠΑΡΙΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ

Αποκριές : Ο βλάχικος γάμος της Θήβας

Το έθιμο ξεκίνησε το 1830 από τους Βλάχους της Μα-

Το γλέντι ξεκινάει το πρωί με τις φωνές του σκάρου

κεδονίας και της Ηπείρου και αργότερα μεταφέρθηκε στη Θήβα και μέχρι σήμερα είναι από τα πιο γνωστά έθιμα της Καθαράς Δευτέρας.

Συμμετέχουν 40 με 45 άτομα από 9 οικογένειες. Από αυτές γίνεται η επιλογή του γαμπρού. Παλιότερα επέλεγαν για νύφη έναν άντρα μεταμφιεσμένο όμως, τώρα πια συμμετέχουν γυναίκες.

(εγερτήριο των Βλάχων). Ανάβουν φωτιές στην κεντρική πλατεία, χορεύουν,

τραγουδούν και ψήνουν στη θράκα την προπύρα, δηλαδή την πίτα της νύφης.

Το μεσημέρι ξεκινάει η γαμήλια πομπή με τον γαμπρό και τη νύφη πάνω σε μία άμαξα προς τα κονάκια των συμπεθερών στο κέντρο της πόλης, όπου θα ξυρίσουν τον γα-

μπρό και οι συμπεθεροί θα έχουν έναν απολαυστικό και ξεκαρδιστικό διάλογο γύρω από το «ελάττωμα» της νύφης. Το θέμα θα λυθεί και θα «συμφωνήσουν» ενώ το γλέντι θα φτάσει στο αποκορύφωμά του στο δρόμο του Επαμεινώνδα. Το κύριο μουσικό όργανο που συνοδεύει τις εκδηλώσεις του βλάχικου γάμου είναι η πίπιζα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Ήξερες ότι...

1: Το κέτσαπ το χρησιμοποιούσαν ως φάρμακο.

2: Ο καρχαρίας μπορεί να μεγαλώσει καινούργια δόντια σε μία εβδομάδα.

3: Ένας αρουραίος αντέχει περισσότερο χωρίς νερό από μια καμήλα.

4: Η καρδιά μιας φάλαινας χτυπάει 9 φορές το λεπτό.

5: Η προβοσκίδα ενός ελέφαντα έχει

πάνω από 50.000 μυς.

6: Το παγωτό εφευρέθηκε στη Κίνα το 1000 π.Χ.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΖΑΙΜΗ

Ανέκδοτα

Μια μέρα μπαίνει ο Τοτός σε ένα ταξί και λέει στον ταξιτζή :

"Κύριε ταξιτζή, πηγαίντε με σπίτι μου παρακαλώ."

Ο ταξιτζής τον ρωτάει : "Και που είναι το σπίτι σου μικρέ;"

Ο Τοτός του απαντάει : "Κάτω από της αδερφής μου."

"Και που μένει η αδερφή σου;"

Ο Τοτός απαντάει : "Μα πάνω από το δικό μου σπίτι φυσικά."

Τι χάλια είναι αυτά Τοτέ ; Γιατί πήρες 1 στα Μαθηματικά ;

Δεν το πήρα εγώ, μπαμπά, η δασκάλα μου το έδωσε.

ΙΩΣΗΦΙΝΑ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

- Μαμά, μου δίνεις 50 ευρώ ;

- Τι τα ' θέλεις ;

- Για το χαμόγελο του παιδιού σου»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ

Σπαζοκεφαλίες

Τι υπάρχει 3 φορές στο δευτερόλεπτο, μια φορά στο λεπτό αλλά καμιά φορά στον αιώνα ;

3 01

Άμα βλέπω, δεν το βλέπω και το βλέπω όταν δεν βλέπω. Τι είναι ;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ

οσιελο ο1

Όταν χάνεις κάτι, γιατί το βρίσκεις πάντα στο τελευταίο μέρος που έχεις ψάξει ;

Σιζιζή κλ ζηητοκισθΧ λεθ θρεηη μεηη γιατί

Οδηγείς ένα λεωφορείο. Στην πρώτη στάση μπαίνουν δυο άνδρες. Στη δεύτερη κατεβαίνουν δυο γυναίκες. Στην τρίτη στάση ανεβαίνουν δυο παιδιά με τη μαμά τους και κατεβαίνει ένας παππούς. Το λεωφορείο είναι πράσινο και έξω βρέχει. Τι χρώμα είναι τα μαλλιά του οδηγού ;

ι λιφθθθκ λοτο ποζομιοκ

Ένας άνδρας περπατούσε στον δρόμο, όταν ξαφνικά άρχισε να βρέχει. Δεν είχε μαζί του ομπρέλα, δεν φορούσε καπέλο ούτε αδιάβροχο. Τα ρούχα του βράχηκαν, ενώ δε βράχηκε ούτε μια τρίχα από τα μαλλιά του. Πώς έγινε αυτό ;

Σοθκιοκθ λαιη

